

Cənub Qaz Dəhlizi
Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə
Müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	4

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1. Ümumi məlumat	5
2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat	5
3. Əhəmiyyətli uçot mühakimələri, təxminləri və fərziyyələri	21
4. Yeni və düzəliş edilmiş standart və şərtlər	23
5. Segmentlər üzrə məlumatlar	24
6. Neft-qaz aktivləri	27
7. Qısamüddətli investisiyalar	27
8. Asılı müəssisəyə investisiya	28
9. Kredit üzrə debitor borcları	29
10. İstifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəlikləri	30
11. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, depozitlər	31
12. Debitor borcları	31
13. Səhm kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital və digər ehtiyatlar	32
14. Borc öhdəlikləri və dövlət qrantı	32
15. Aktivlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklər	34
16. Ticarət və digər kreditor borcları, hesablanmış öhdəliklər	35
17. Gəlirlər	35
18. Satışların maya dəyəri	36
19. Faiz gəliri	37
20. Vergilər	37
21. Dividendlərin paylanması	39
22. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	39
23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin məqsədləri və prinsipləri	41
24. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	44
25. Cari biznes mühiti	46
26. Mühüm qeyri-nəzarət payı saxlanılan törəmə müəssisə	48
27. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	49

Müstəqil auditorun hesabatı

Cənub Qaz Dəhlizi Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin
Rəhbərliyinə və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz Cənub Qaz Dəhlizi Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin ("Şirkət") və onun törəmə müəssisələrinin ("Qrup") 31 dekabr 2024-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdən ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın "Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti" bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Peşəkar mühasiblərin beynəlxalq etika məəcəlləsi"nə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) ("MBESS Məcəlləsi") uyğun olaraq biz Qrupdan müstəqillik və biz MBESS Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri peşəkar mühakiməmizə uyğun olaraq cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üçün daha önəmli olan məsələlərdir. Həmin məsələlər ümumilikdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan audit kontekstində və həmin hesabatlar üzrə rəyimiz formalaşdığı zaman nəzərdən keçirilmişdir və biz bu məsələlərə dair ayrıca rəy bildirmirik. Aşağıda göstərilən məsələlərin hər birinin audit zamanı hansı şəkildə nəzərdən keçirildiyi həmin kontekstdə təsvir olunur.

**Building a better
working world**

Biz hesabatımızın “Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üçün auditorun məsuliyyəti” bölməsində təsvir olunan öhdəliklərimizi, o cümlədən həmin məsələlərlə bağlı olan öhdəlikləri yerinə yetirdik. Müvafiq olaraq, apardığımız audit konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhrif risklərinin tərəfimizdən qiymətləndirilməsinə cavab verəcək prosedurların yerinə yetirilməsini əhatə edirdi. Audit prosedurlarımızın, o cümlədən aşağıdakı məsələlərin nəzərdən keçirilməsi üçün yerinə yetirilmiş prosedurların nəticələri əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə audit rəyimizin əsasını təşkil edir.

Əsas audit məsələsi	Apardığımız audit nəticəsində əsas audit məsələsinin həlli
Gəlirlərin tanınması	
Biz gəlirlərin tanınması məsələsini gəlirlərin məbləğinin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyəti səbəbindən ən vacib məsələlərdən biri hesab etdik. Qrup təbii qaz və kondensatın satışı, eləcə də təbii qazın nəql edilməsi ilə təmsil olunan müxtəlif gəlirlər mənbələrinə malikdir.	Biz gəlirlərin tanınması ilə bağlı Qrupun uçot siyasətini təhlil etdik və Qrupun gəlir mənbələri barədə anlayış əldə etdik.
Gəlirlərin tanınmasına dair məlumatlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair 2-ci və 16-cı Qeydlərdə açıqlanmışdır	Biz, təbii qaz və kondensat üzərində nəzarətin ötürülməsi ilə bağlı satış müqavilələrinin şərtlərini təhlil etdik. Kondensatın və təbii qazın satışları üçün biz aylıq yük qaimələrində göstərilən həcmələri müvafiq hesab-fakturalarda göstərilən qiymətlərə vuraraq gəlirləri yenidən hesabladıq və Qrup tərəfindən tanınan gəlirlərin məbləği ilə razılaşdıq.
	Biz, göstərilən xidmətlər üzərində nəzarətin ötürülməsi ilə bağlı təbii qazın nəqli müqavilələrinin şərtlərini təhlil etdik. Nümunə əsasında, göstərilən nəql etmə xidmətləri üçün, biz yük göndərmə qaimələrində göstərilən nəql olunmuş təbii qazın həcmi təbii qazın nəqli müqavilələrində göstərilən daşıma tarifi dərəcələrinə vuraraq gəlirləri yenidən hesabladıq və Qrup tərəfindən tanınan gəlirlərin məbləği ilə razılaşdıq.
	Biz, cari ilin aylıq satış qeydlərini əvvəlki ilin qeydləri ilə müqayisə etdik və qeyri-adi dəyişiklikləri təhlil etdik.
	Nümunə əsasında, müştərilərdən debitor borcları qalıqlarına dair təsdiqlər əldə etdik.
	Biz konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdəki gəlirlərin açıqlanmasını təhlil etdik.

Əsas audit məsələsi	Apardığımız audit nəticəsində əsas audit məsələsinin həlli
<i>Təbii qaz və kondensat ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi</i> Təbii qaz və kondensat ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi köhnəlmə, tükənmə və amortizasiya xərclərinə, istismardan çıxarılma ehtiyatlarına və neft-qaz aktivlərinin dəyərsizləşmə amillərinin təhlilinə əhəmiyyətli təsir göstərir. Qrupun pay sahibi olduğu yatağın təbii qaz və kondensat ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi üçün beynəlxalq səviyyədə tanınmış müstəqil ehtiyat mühəndisləri cəlb edilmişdir. Təbii qaz və kondensat ehtiyatlarının təxminlərinə dair məlumat konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair 3 sayılı Qeyddə açıqlanır.	 Biz ehtiyat mühəndislərinin işlətdiyi fərziyyələri Qrupun təsdiq edilmiş büdcəsi və keçmiş dövrlər üzrə məlumatları ilə müqayisə etdik. Biz əsas fərziyyələri qiymətləndirdik və ehtiyat mühəndisləri tərəfindən təqdim edilmiş ehtiyatlara və resurslara dair qiymətləndirmələri dəyərsizləşmə, köhnəlmə, tükənmə, amortizasiyanın hesablanması və neft-qaz aktivlərinin istismardan çıxarılması, dəyərsizləşməyə səbəb olan amillərin təhlilini müqayisə etdik. Biz konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdə kondensat və təbii qaz ehtiyatlarına dair qiymətləndirmələri təhlil etdik.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin və Müşahidə Şurasının məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqqılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativini olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Müşahidə Şurası Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının audit üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqqılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqqılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

**Building a better
working world**

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub - olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıyıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyət daşıyıyıq.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda Müşahidə Şurasının nəzərinə çatdırırıq.

Bundan əlavə biz Müşahidə Şurasına müstəqilliklə bağlı müvafiq etik tələblərə riayət etdiyimiz barədə, eləcə də müstəqilliyimizə təsir göstərə bilməsi əsaslı olaraq ehtimal edilə bilən bütün münasibətlər və digər məsələlər və tələb olunan hallarda təhdidlərin aradan qaldırılması üçün görülən tədbirlər və ya tətbiq edilən ehtiyat tədbirləri haqqında xəbər verdiyimiz barədə bəyanat təqdim edirik.

**Building a better
working world**

Müşahidə Şurasına təqdim edilmiş məsələlərdən biz cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üçün daha önəmli olan və beləliklə də əsas audit məsələlərini təşkil edən məsələləri müəyyən edirik. Tətbiq edilən qanun və ya normativ aktlar belə məsələlərin açıqlanmasına yol vermədiyi və ya, müəyyən məsələnin auditor hesabatına daxil edilərsə, belə daxil etmənin mənfi nəticələrinin həmin məlumatın açıqlanmasından əldə edilən faydanı üstələyəcəyini müəyyən etdiyimiz çox nadir hallar istisna olmaqla, biz bu məsələləri auditor hesabatında təsvir edirik.

Bu müstəqil auditorun hesabatının təqdim edilməsi ilə nəticələnən auditə görə məsuliyyətli partnyor Azər Babayevdir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

8 iyul 2025-ci il

Bakı, Azərbaycan

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə**

(Məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

	Qeyd	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Aktivlər			
Uzunmüddətli aktivlər			
Neft-qaz aktivləri	6	9,652,281	11,062,374
Asılı müəssisəyə investisiya	8	335,325	361,324
Kredit üzrə debitor borcları	9	19,430	126,889
İstifadə hüququ olan aktiv	10	2,883	8,648
Avans ödənişləri		-	3,820
Digər uzunmüddətli aktivlər		15,300	16,343
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		10,025,219	11,579,398
Cari aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	11	410,446	424,413
Depozitlər	11	1,230,417	2,621,935
Debitor borcları	12	326,813	302,797
Qısamüddətli investisiyalar	7	1,309,631	-
Kredit üzrə debitor borclarının cari hissəsi	9	111,597	148,696
Mal-material ehtiyatları		57,586	55,802
Digər cari aktivlər		38,080	32,856
Cəmi cari aktivlər		3,484,570	3,586,499
Cəmi aktivlər		13,509,789	15,165,897
Kapital və öhdəliklər			
Kapital			
Səhm kapitalı	13	2,415,800	2,415,800
Əlavə ödənilmiş kapital	13	31,481	31,481
Digər ehtiyatlar	13	(834)	9,694
Məcmu məzənnə fərqləri		(35,206)	(15,315)
Bölüşdürülməmiş mənfəət		2,854,072	1,713,490
Ana şirkətin səhmdarlarına aid olan kapital		5,265,313	4,155,150
Qeyri-nəzarət payı	26	2,808,865	2,813,813
Cəmi kapital		8,074,178	6,968,963
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	14	3,495,793	3,637,217
Dövlət qrantı	14	458,281	515,530
Aktivlərin istismardan çıxarılması öhdəlikləri	15	436,861	527,612
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	20	396,530	340,690
İcarə öhdəliyi	10	-	3,739
Digər uzunmüddətli öhdəliklər		19,916	26,569
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		4,807,381	5,051,357
Cari öhdəliklər			
Ticarət və digər kreditor borcları	16	190,015	131,638
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	14	152,981	2,880,699
Hesablanmış öhdəliklər	16	56,618	82,132
Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcu	20	109,800	44,075
İcarə öhdəliyinin cari hissəsi	10	3,739	7,033
Ödəniləcək dividendlər	21	115,076	-
Cəmi cari öhdəliklər		628,230	3,145,577
Cəmi kapital və öhdəliklər		13,509,789	15,165,897

Qrupun adından 8 iyul 2025-ci il tarixində konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Fuad Sultanov
Baş Direktor

Adil Paşayev
Maliyyə Direktoru

Əlavə olunmuş qeydlər bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)*

	Qeyd	31 dekabr 2024-cü ildə baş a çatan il	31 dekabr 2023-cü ildə baş a çatan il
Məcmu gəlir			
Gəlirlər	17	3,249,551	3,066,384
Satışların maya dəyəri	18	(705,135)	(611,922)
Ümumi mənfəət		2,544,416	2,454,462
Ümumi və inzibati xərclər		(430,027)	(365,512)
Nəqlətmə tarifləri		(187,368)	(160,313)
Digər gəlir	14, 21	111,727	77,611
Əməliyyat fəaliyyətindən mənfəət		2,038,748	2,006,248
Faiz gəliri	19	154,463	116,190
Maliyyə xərcləri	10, 14, 15	(390,063)	(561,232)
Asılı müəssisənin nəticələrində pay	8	72,481	71,173
Məzənnə fərqiindən gəlir		1,571	1,706
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		1,877,200	1,634,085
Mənfəət vergisi xərcləri	20	(166,137)	(356,300)
İl üzrə mənfəət		1,711,063	1,277,785
Digər məcmu gəlir			
<i>Sonrakı dövrdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək digər məcmu gəlir</i>			
Xarici asılı müəssisənin çevrilməsi üzrə məzənnə fərqləri	8	(19,891)	14,167
Asılı müəssisənin pul vəsaitlərinin hərəkətinin hedc ehtiyatı üzrə xalis zərər, vergi çıxılmaqla	8, 13	(10,528)	(26,306)
İl üzrə digər məcmu zərər, vergi çıxılmaqla		(30,419)	(12,139)
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		1,680,644	1,265,646
Mənfəət aiddir:			
Ana şirkətin səhmdarlarına		1,140,582	751,919
Qeyri-nəzarət payına		570,481	525,866
		1,711,063	1,277,785
Cəmi məcmu gəlir aiddir:			
Ana şirkətin səhmdarlarına		1,110,163	739,780
Qeyri-nəzarət payına		570,481	525,866
		1,680,644	1,265,646

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)*

	Qeyd	31 dekabr 2024-cü ildə başla çatan il	31 dekabr 2023-cü ildə başla çatan il
Əməliyyat fəaliyyətləri			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		1,877,200	1,634,085
<i>Vergidən əvvəl mənfəəti xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə üzvləşdirmək məqsədilə aparılmış qeyri-nağd düzəlişlər</i>			
Maliyyə xərcləri	10, 15, 16	390,063	561,232
Əsas vəsaitlərin və istifadə hüququ olan aktivlərin köhnəlməsi və tükənməsi	6, 10	643,547	587,185
Asılı müəssisənin nəticəsində pay	8	(72,481)	(71,173)
Gözlənilən kredit zərərinin (GKZ) qaytarılması		(6,459)	(2,408)
Digər gəlir, GKZ qaytarılması çıxılmaqla	15, 22	(105,268)	(75,203)
Faiz gəliri	20	(154,463)	(116,190)
<i>Dövrüyyə kapitalında dəyişikliklər</i>			
Debitor borcları		7,414	(67,104)
Mal-material ehtiyatları		(1,784)	(17,052)
Digər aktivlər		16,453	(6,853)
Ticarət və digər kreditor borcları		60,916	80,261
Hesablanmış öhdəliklər		(25,514)	39,659
Əməliyyat fəaliyyətləri üzrə əldə edilmiş pul vəsaitləri		2,629,624	2,546,439
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(44,573)	(39,064)
Alınmış faiz		73,841	15,268
Əməliyyat fəaliyyətləri üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		2,658,892	2,522,643
İnvestisiya fəaliyyətləri			
Depozitlərin yerləşdirilməsi	11	(2,905,000)	(1,360,000)
Depozitlərin çıxarılması	11	4,360,942	–
Xəzinədarlıq fəaliyyəti	7	(1,307,900)	–
Əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin qaytarılmasından daxilolmalar	9	63,423	65,267
Neft-qaz əmlakına investisiyalar	6	(162,314)	(13,195)
Əsas vəsaitlərin satılmasından daxilolmalar	6	794,655	–
Asılı müəssisədən alınmış dividendlər	8	68,061	94,299
İnvestisiya fəaliyyətləri üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		911,867	(1,213,629)
Maliyyəvləşdirmə fəaliyyətləri			
Borc öhdəliklərinin ödənilməsi	14	(2,817,230)	(728,229)
İcarə öhdəliklərinin əsas hissəsinin ödənilməsi	10, 14	(7,032)	(6,414)
Törəmə müəssisədə qeyri-nəzarət payların satılması üçün təxirə salınmış ödənişdən daxilolmalar	9	95,200	98,053
Ödənilmiş faiz	10, 14	(395,311)	(454,143)
Qeyri-nəzarət paylarına ödənilmiş dividendlər	21	(460,353)	–
Maliyyəvləşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		(3,584,726)	(1,090,733)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis azalma		(13,967)	218,281
İlin əvvəlində pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	11	424,413	206,132
İlin sonunda pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	11	410,446	424,413

Əlavə olunmuş qeydlər bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)*

	Səhm kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Digər ehtiyatlar (Qeyd 13)	Məcmu məzənnə fərqləri	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi	Qeyri-nəzarət payları	Cəmi kapital
1 yanvar 2023-cü il	2,415,800	31,481	36,000	(29,482)	961,571	3,415,370	2,287,947	5,703,317
İl üzrə mənfəət	–	–	–	–	751,919	751,919	525,866	1,277,785
Digər məcmu zərər	–	–	(26,306)	14,167	–	(12,139)	–	(12,139)
Cəmi məcmu mənfəət	–	–	(26,306)	14,167	751,919	739,780	525,866	1,265,646
31 dekabr 2023-cü il	2,415,800	31,481	9,694	(15,315)	1,713,490	4,155,150	2,813,813	6,968,963
İl üzrə mənfəət	–	–	–	–	1,140,582	1,140,582	570,481	1,711,063
Digər məcmu zərər	–	–	(10,528)	(19,891)	–	(30,419)	–	(30,419)
Cəmi məcmu mənfəət	–	–	(10,528)	(19,891)	1,140,582	1,010,163	570,481	1,680,644
Törəmə müəssisələr tərəfindən elan edilmiş dividendlər (Qeyd 21)	–	–	–	–	–	–	(575,429)	(575,429)
31 dekabr 2024-cü il	2,415,800	31,481	(834)	(35,206)	2,854,072	5,265,313	2,808,865	8,074,178

Əlavə olunmuş qeydlər bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

1. Ümumi məlumat

Cənub Qaz Dəhlizi Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti ("Şirkət", "Ana şirkət" və ya "CQD QSC") Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 287 sayılı 25 fevral 2014-cü il tarixli Sərəncamı ilə yaradılmışdır. Şirkət 31 mart 2014-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq təsis edilmişdir.

Şirkət "Şahdəniz" (ŞD) qaz-kondensat yatağının tam miqyaslı istismarı, Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin ("CQBK") genişləndirilməsi, Trans-Anadolu Boru Kəməri ("TANAP") və Trans-Adriatik Boru Kəməri ("TAP") layihələrində (birlikdə "Layihələr") Dövlətin iştirak paylarının birləşdirilməsi, idarə edilməsi və maliyyələşdirilməsi məqsədləri ilə təsis edilmişdir.

Şirkətin törəmə müəssisələri aşağıdakılardır:

Adı	Təsis olunduğu ölkə	% kapitalda pay	
		31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
SGC Upstream MMC	Azərbaycan	100%	100%
SGC Midstream MMC	Azərbaycan	100%	100%
TANAP Doğalgaz İletim A.Ş. ("TANAP A.Ş.")	Türkiyə	51%	51%
AzTAP GmbH	İsveçrə	100%	100%

Şirkət AzTAP GmbH-nin vasitəçiliyi ilə Trans Adriatic Pipeline AG-də ("TAP AG") 20%-lik pay saxlayır.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Şirkətin 51%-i Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən təmsil olunan Azərbaycan Respublikasının ("Dövlət") mülkiyyətində olmuş, 49% pay isə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinə ("SOCAR") məxsus olmuşdur (birlikdə "Səhmdarlar").

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 dekabr 2024-cü il tarixli, 389 nömrəli Sərəncamına əsasən, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinə Şirkətin nizamnamə kapitalındakı 2% səhm payının SOCAR-a ötürülməsi tapşırılmışdır. Bu dəyişiklik qeydiyyatdan alındıqdan sonra SOCAR-ın payı 51%-ə, Dövlətin payı isə 49%-ə bərabər olmalıdır.

Bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması tarixinə həmin səhmlərin ötürülməsinin qeydiyyatı başa çatdırılmışdır.

Şirkət Azərbaycan Respublikasında yerləşir. Hüquqi ünvanı: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Neftçilər prospekti 73, AZ1095.

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası

Şirkətin və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Komitəsi ("BMUSK") tərəfindən buraxılmış Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq hazırlanmışdır. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında tətbiq edilmiş əsas uçot prinsipləri aşağıda təqdim edilir.

Qrup konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını fəaliyyətinin fasiləsiz davam edəcəyi prinsipi əsasında hazırlamışdır.

Konsolidasiya üçün əsas

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Şirkətin və onun törəmə müəssisələrinin 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə hesabatlarından ibarətdir.

Törəmə müəssisələr (strukturlaşdırılmış müəssisələr daxil olmaqla) Qrupun nəzarətində olduğu bütün müəssisələrdir. Nəzarətə bu halda nail olunur ki, Qrup investisiya obyektində iştirakı ilə əlaqədar dəyişən daxilomalar üzrə risklərə məruz qalsın və ya hüquqlar əldə etsin və investisiya obyektinə üzərində səlahiyyəti vasitəsilə həmin daxilolmalara təsir etmək imkanı qazansın. Xüsusilə, Qrup investisiya obyektinə yalnız və yalnız aşağıdakılara malik olduğu halda nəzarət edir:

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Konsolidasiya üçün əsas (davamı)

- ▶ İnvestisiya obyektı üzərində səlahiyyətə (yəni investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarəetmə imkanını verən mövcud hüquqlara malik olsun);
- ▶ İnvestisiya obyektində iştirakla əlaqədar dəyişən daxilolmalar üzrə risklərin təsirinə və ya hüquqlara malik olsun; və
- ▶ İnvestisiya obyektı üzərində olan səlahiyyətindən istifadə edərək, onun daxilolmalarına təsir etmək imkanına malik olsun.

Qrup səs çoxluğundan az paya və ya investisiya obyektində analoji hüquqlara sahib olanda Qrup investisiya obyektı üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şərtləri, o cümlədən aşağıdakıları nəzərdən keçirir:

- ▶ İnvestisiya obyektində digər səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə əsasında razılaşma;
- ▶ Digər müqavilə(lər) əsasında razılaşmalardan irəli gələn hüquqlar;
- ▶ Qrupun səsvermə hüquqları və potensial səsvermə hüquqları.

Qrup investisiya obyektı üzərində nəzarətin olub-olmadığını o halda yenidən qiymətləndirir ki, fakt və şərtlər nəzarətin üç elementindən bir və ya bir neçəsində dəyişikliyin olduğunu göstərsin. Törəmə müəssisənin konsolidasiyası Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət əldə edəndə başlayır və Qrup törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə başa çatır. Törəmə müəssisənin il ərzində əldə etdiyi və ya xaric etdiyi aktivlər, öhdəliklər, gəlir və xərclər Qrupun nəzarəti əldə etdiyi tarixdən Qrupun törəmə müəssisə üzərində nəzarəti dayandırması tarixinədək konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir.

Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirin hər bir komponenti, defisit qalıqla nəticələnsə belə, Qrupun əsas müəssisəsinin səhmdarlarına və qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir. Lazım olduqda, törəmə müəssisələrin uçot siyasətlərinin Qrupun uçot siyasətinə uyğun olması üçün törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir. Şirkətdaxili əməliyyatlar, qalıqlar və Qrup şirkətləri arasındakı əməliyyatlar üzrə reallaşmamış gəlirlər konsolidasiya zamanı tamamilə silinir. Həmçinin, reallaşmamış zərərlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır, lakin, köçürülmüş aktivin dəyərsizləşmə göstəricisi kimi nəzərə alınır.

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payında nəzarətin itirilməsi ilə nəticələnməyən dəyişiklik kapital əməliyyatı kimi uçota alınır.

Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət hüququnu itirirsə, bu zaman o, əlaqəli aktivlərin (qudvil daxil olmaqla), öhdəliklərin, qeyri-nəzarət iştirak payının və kapitalın digər komponentlərinin tanınmasını dayandırır, nəticədə əldə edilən gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Saxlanılmış hər hansı investisiya ədalətli dəyərle tanınır.

Müəssisələrin birləşməsi

Müəssisələrin birləşməsi satınalma metodu üzrə uçota alınır. Satınalma dəyəri alış tarixindəki ədalətli dəyərle ölçülən köçürülmüş ödəniş və satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payı məbləğinin məcmusu şəklində ölçülür. Alıcı müəssisə hər bir müəssisə birləşməsi üçün satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payını satın alınan müəssisənin ədalətli dəyəri və ya xalis müəyyən edilə bilən aktivlərinin proporsional payı ilə ölçür. Alış məsrəfləri çəkildikcə xərclərə silinir və inzibati xərclərə aid edilir.

Qrup hər hansı müəssisəni satın aldıqda, o, müvafiq təsnifləşdirmə və təyin olunma üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktiv və passivlərini alış tarixində qüvvədə olan müqavilə şərtləri, iqtisadi şərait və şərtlərə əsasən qiymətləndirir. Bura əsas müqavilədə əlaqədar törəmə alətlərin satın alınan müəssisə tərəfindən ayrılması da aid edilir.

Müəssisələrin mərhələli birləşməsi zamanı alıcı müəssisənin satın alınan müəssisədə hər əvvəlki mərhələdə sahib olduğu pay, alış tarixindəki ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilir və mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Müəssisələrin birləşməsi (davamı)

Alıcı müəssisə tərəfindən köçürülməli olan hər hansı şərti ödəniş alış tarixində ədalətli dəyərle tanınır. Kapital kimi təsnifləşdirilən şərti ödəniş yenidən qiymətləndirilmir və sonrakı hesablaşmalar kapitalda uçota alınır. Maliyyə aləti olan və 9 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsinə aid olan aktiv və ya öhdəlik kimi təsnifləşdirilən şərti ödəniş ədalətli dəyərle ölçülür, ədalətli dəyerdə dəyişikliklər isə 9 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır. 9 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsinə aid olmayan digər şərti ödəniş hər hesabat tarixində ədalətli dəyərle ölçülür, ədalətli dəyerdə dəyişikliklər isə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Qeyri-nəzarət payı ("QNP") olan səhmdarlarla əməliyyatlar

Nəzarətin itirilmədiyi halda Qrupun törəmə müəssisədə olan iştirak payındakı dəyişiklik kapital əməliyyatları kimi (yəni pay sahibləri ilə olan əməliyyatlar kimi) uçota alınmalıdır. Bu cür hallarda nəzarət və QNP-nin balans dəyərlərinə, törəmə müəssisədə uyğun iştirak payının dəyişməsinə əks etdirəcək şəkildə düzəliş verilməlidir. QNP-yə verilən düzəliş məbləği və ödənilən məbləğin ədalətli dəyəri arasındakı fərq birbaşa kapitalda uçota alınmalıdır və Qrupun pay sahiblərinə aid edilməlidir.

Birgə nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələr

Qrup birləşmə baş verdiyi tarixdən ümumi nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələrin uçotu üçün "payların birləşdirilməsi" metodunu tətbiq edir.

"Payların birləşdirilməsi" metoduna aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Birləşən müəssisələrin aktivləri və öhdəlikləri balans dəyəri ilə əks etdirilir. Birləşmə tarixində ədalətli dəyərləri əks etdirmək və ya hər hansı yeni aktiv və ya öhdəliyi tanımaq üçün düzəlişlər aparılmır. Yalnız mühasibat uçotu prinsiplərinin uyğunlaşdırılması məqsədilə düzəlişlərə yol verilir;
- ▶ Birləşdirmə nəticəsində heç bir "yeni" qudvil tanınmır. Tanınan yeganə qudvil birləşən müəssisələrin hər hansı birinə aid olan mövcud qudvildir. Ödənilmiş/köçürülmüş vəsait və alınmış xalis aktivlər arasında hər hansı fərq kapitalın tərkibində tanınır;
- ▶ Cəmi məcmu gəlir birləşmə baş verdiyi dövrdən birləşən müəssisələrin nəticələrini əks etdirir.

Biznes olmayan müəssisənin alınması

Qrup biznes olmayan müəssisə əldə etdikdə, əldə etmə dəyərini əldə olunan müəssisənin fərdi müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəlikləri arasında aşağıdakı kimi bölüşdürür:

- ▶ İlkin olaraq maya dəyərindən fərqli olan məbləğdə qiymətləndirilmiş fərdi müəyyən edilə bilən aktiv və ya öhdəliklər üçün müəssisə ilkin olaraq həmin aktiv və ya öhdəliyi tətbiq olunan MHBS standartında qeyd olunan məbləğ ilə qiymətləndirir;
- ▶ Qrup ilkin olaraq maya dəyərindən fərqli olan məbləğ ilə qiymətləndirilmiş müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklərə aid edilən məbləğləri əldə olunan Qrupun əməliyyat qiymətindən çıxır və sonra qalıq əməliyyat qiymətini qalan müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklərə onların əldə olunma tarixinə olan müvafiq ədalətli dəyərlərinə əsaslanaraq aid edilir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Asılı müəssisəyə investisiya

Asılı müəssisə Qrupun əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi müəssisədir. Əhəmiyyətli dərəcədə təsir investisiya obyektinin maliyyə siyasəti və əməliyyat prinsiplərinə dair qərarların qəbul edilməsində iştirak hüququ deməkdir, lakin həmin prinsiplər üzrə nəzarət və ya birgə nəzarəti nəzərdə tutmur.

Qrupun asılı müəssisəyə investisiyası pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən maliyyə hesabatlarına daxil edilir. Pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən, asılı müəssisədə investisiya ilkin olaraq maya dəyəri ilə tanınır. Alış tarixindən sonra asılı müəssisənin xalis aktivlərində Qrupun payındakı dəyişiklikləri tanımaq üçün investisiyanın balans dəyərində düzəlişlər edilir. Asılı müəssisəyə aid olan qudvil investisiyanın balans dəyərinə daxil edilir, amortizasiyaya silinmir və fərdi şəkildə dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılır.

Konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabat Qrupun asılı müəssisənin əməliyyatlarında payını əks etdirir. Həmin investisiya obyektlərinin digər məcmu gəlirində (DMG) hər hansı dəyişiklik Qrupun digər məcmu gəlirinin tərkibində təqdim edilir. Bundan əlavə, asılı müəssisənin birbaşa kapitalında tanınmış dəyişikliklər olanda, Qrup müvafiq hallarda hər hansı dəyişiklikdə payını kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda tanıyır. Qrup ilə asılı müəssisə arasında əməliyyatlardan irəli gələn realizasiya olunmamış gəlirlər və zərərlər asılı müəssisədəki payın nisbətində silinir.

Asılı müəssisənin mənfəət və ya zərərində Qrupun məcmu payı konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatın özündə əməliyyat mənfəətindən kənar təqdim edilir və asılı müəssisənin vergidən sonra mənfəət və ya zərərini və törəmə müəssisələrdə QNP-ni əks etdirir.

Asılı müəssisənin maliyyə hesabatları Qrupda olduğu kimi eyni hesabat dövrü üçün hazırlanır. Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasətinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasətinə uyğun olması üçün həmin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Pay iştirakı üzrə uçot metodu tətbiq edildikdən sonra Qrup asılı müəssisəyə investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinin tanınmalı olub-olmadığını müəyyən edir. Hər hesabat tarixində Qrup asılı müəssisəyə investisiyanın dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmadığını müəyyən edir. Belə sübut olarsa, Qrup dəyərsizləşmənin məbləğini asılı müəssisənin bərpa oluna bilən dəyəri və onun balans dəyəri arasındakı fərq kimi hesablayır, sonra isə zərəri konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda "Asılı müəssisənin mənfəətində pay" kimi tanıyır.

Asılı müəssisə üzərində əhəmiyyətli dərəcəli təsir itirildikdən sonra Qrup qalan investisiyanı ədalətli dəyərle ölçür və tanıyır. Əhəmiyyətli dərəcədə təsir itirildikdən sonra asılı müəssisənin balans dəyəri ilə qalan investisiyanın ədalətli dəyəri və satışdan daxilolmalar arasında hər hansı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

ŞD HPBS, CQBK və AQTŞ-yə investisiyalar

5 iyun 2024-cü il tarixində Qrup Macarıstan Dövlətinin mülkiyyətində olan MVM Upstream Kft. şirkəti ilə alqı-satqı razılaşması imzalamış, həmin razılaşmada ŞD HPBS-də 5%-lik iştirak payının və Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkətində ("AQTŞ") 4%-lik iştirak payının satışı nəzərdə tutulmuşdur.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrup ŞD layihəsində 16.02%-lik iştirak payına (31 dekabr 2023-cü il: 21.02%-lik iştirak payına) sahibdir və ŞD HPBS-nin şərtlərinə uyğun olaraq ŞD layihəsinin öhdəliklərində öz iştirak payına görə məsuliyyət daşıyır. Eyni zamanda Qrupa bütün layihə üzrə çəkilmiş xərclərin və əldə edilmiş gəlirlərin müəyyən hissəsi aiddir. Beləliklə, Qrup ŞD HPBS-yə investisiyasını bölünməyən pay metodundan istifadə etməklə baza aktivlərində, öhdəliklərində, layihə üzrə çəkilmiş xərclərdə və əldə edilmiş gəlirdə payını tanımaqla uçota alır.

Qrup 31 dekabr 2024-cü il tarixində CQBK layihəsində sahib olduğu 21.02%-lik iştirak payını (31 dekabr 2023-cü il: 21.02%-lik iştirak payını) "South Caucasus Pipeline Company Limited" şirkətində ("SCPC") investisiyasına aid olan bölünməyən pay hesab edir və onu bölünməyən pay metodundan istifadə etməklə layihə üzrə müvafiq aktivlərdə, öhdəliklərdə, çəkilmiş xərclərdə və əldə edilmiş gəlirdə payını tanımaqla uçota alır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

ŞD HPBS, CQBK və AQTŞ-yə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrup ŞD Layihəsinin digər Podratçı Tərəfləri və hazırda SOCAR tərəfindən təmsil olunan dövlət tərəfindən birlikdə təsis edilmiş Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkətində ("AQTŞ") 12.816%-lik pay (31 dekabr 2023-cü il: 16.816%-lik pay) saxlayır. AQTŞ ŞD qazının satılması ilə bağlı marketinq, uçot, billing, ödəmə və digər inzibati əməliyyatlar üzrə hesabatların hazırlanması üçün təsis edilmiş xüsusi məqsədli müəssisədir və gəlir əldə etmədən/zərər çəkmədən fəaliyyət göstərir.

Xarici valyuta çevrilmələri

Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər ABŞ dolları ilə təqdim edilir və xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, yaxın minədək yuvarlaqlaşdırılır.

Şirkət, onun törəmə və asılı müəssisələrinin funksional valyutaları aşağıda təqdim edilir:

SGC QSC	ABŞ dolları
SGC Upstream MMC	ABŞ dolları
SGC Midstream MMC	ABŞ dolları
TANAP A.Ş.	ABŞ dolları
AzTAP GmbH	Avro
TAP AG	Avro

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əvvəlcə əməliyyat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrini tətbiq etməklə, Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutası ilə qeydə alınır.

Qrupun müvafiq müəssisəsinin funksional valyutasından fərqli valyuta ilə ifadə edilmiş monetar aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrinə əsasən həmin müəssisənin funksional valyutasına çevrilir.

Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutalarında yenidən ölçülmə nəticəsində yaranan məzənnə gəlir və zərərləri konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır.

Qrup müəssisələrinin funksional valyutası Qrupun hesabat valyutasından fərqləndikdə, Qrup müəssisələrinin nəticələri və maliyyə vəziyyəti aşağıdakı şəkildə Qrupun hesabat valyutasına çevrilir:

- (i) Hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktiv və öhdəliklər, konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində qüvvədə olan yekun məzənnə ilə çevrilir;
- (ii) Hər bir məcmu gəlir haqqında hesabat üzrə gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadıqda, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir); və
- (iii) Bütün məzənnə fərqləri kapital hesabında ayrıca komponent – məzənnə çevrilməsindən yaranan fərq kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

Xarici valyuta	2024	2023
1 Avro	1.0426	1.1039
1 CHF	1.1086	1.1885
1 TRY	0.0285	0.0339

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Cari və uzunmüddətli təsnifat

Qrup konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aktiv və öhdəlikləri cari/uzunmüddətli təsnifat əsasında təqdim edir. Aktiv aşağıdakı hallarda cari kimi təsnif edilir:

- ▶ Normal əməliyyat dövründə satılması gözlənilir və ya satılması və ya istifadəsi planlaşdırılır;
- ▶ Əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanılır;
- ▶ Hesabat tarixindən on iki ay sonra reallaşdırılması gözlənilir; və ya
- ▶ Hesabat tarixindən sonra ən azı on iki ay ərzində öhdəliyi ödəmək üçün mübadiləsi və ya istifadəsi məhdudlaşdırıldığı hallar istisna olmaqla pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentidir.

Öhdəlik aşağıdakı hallarda cari kimi təsnif edilir:

- ▶ Normal əməliyyat dövründə ödənilməsi gözlənilir;
- ▶ Əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanılır;
- ▶ Hesabat tarixindən sonra on iki ay ərzində ödənilməlidir; və ya
- ▶ Hesabat tarixindən sonra ən azından on iki ay ərzində öhdəliyin ödənilməsini təxirə salmaq üçün şərtsiz hüquq yoxdur.

Qrup bütün digər aktiv və öhdəlikləri, o cümlədən təxirə salınmış vergi aktivlərini və öhdəliklərini uzunmüddətli kimi təsnif edir.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktivin satılması zamanı alınacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək qiymətdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarında və ya əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarında aparılması ehtimal edilir. Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər.

Qrup müvafiq müşahidə olunan giriş məlumatlarının istifadəsini maksimallaşdırmaq və müşahidə olunmayan giriş məlumatlarının istifadəsini minimallaşdırmaqla müəyyən şərtlərə uyğun olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatın mövcud olduğu qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərləri qiymətləndirilmiş və ya açıqlanmış bütün aktivlər və öhdəliklər aşağıda təsvir olunan ədalətli dəyər iyerarxiyası daxilində ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında kateqoriyalara aid edilir:

Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;

Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;

Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi (davamı)

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə bağlıdır. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri əməliyyat xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş dəyər əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) üçün ehtiyatı çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz dərəcəsi metodu maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir.

Üzən faiz dərəcəsi ilə maliyyə alətləri üçün faizin bazar dərəcələrində dəyişiklikləri əks etdirmək üçün pul vəsaitlərinin hərəkətinin dövrü olaraq yenidən qiymətləndirilməsi effektiv faiz dərəcəsinə əvəz edir, lakin alətlər ilkin olaraq əsas məbləğə bərabər məbləğlə uçota alınarsa, gələcək faiz ödənişlərinin yenidən qiymətləndirilməsi aktiv və ya öhdəliyin balans dəyərinə əhəmiyyətli təsir göstərmir.

Maliyyə aktivləri

İlkin tanınma və ölçülmə

Maliyyə aktivləri ilkin tanınmada sonradan amortizasiya hesablanmış dəyərlə, digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərlə (DMGƏD) və mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə (MZƏD) ölçülmüş kimi təsnifləşdirilir.

İlkin tanınmada maliyyə aktivlərinin təsnifatı maliyyə aktivləri üzrə müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətinin xüsusiyyətlərindən və Qrupun bunları idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeldən asılıdır. Əhəmiyyətli maliyyələşdirmə komponentinin daxil olmadığı və ya Qrupun praktik vasitənin tətbiq etdiyi ticarət debitor borcları istisna olmaqla Qrup ilk öncə maliyyə aktivlərini ədalətli dəyərlə ölçür və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən alətlər kimi tanınan aktivlər üçün əməliyyat xərclərini əlavə edir. Əhəmiyyətli maliyyələşdirmə komponentinin daxil olmadığı və ya Qrupun praktiki məqsəduyğun vasitənin tətbiq etdiyi ticarət debitor borcları 15 sayılı MHBS əsasında müəyyənləşdirilən əməliyyat qiyməti ilə ölçülür.

Maliyyə aktivinin amortizasiya dəyəri ilə və ya DMG vasitəsilə ədalətli dəyərlə təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi üçün qalan əsas məbləğ üzrə "yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsinə (YƏMFÖ)" təşkil edən pul vəsaitlərinin hərəkəti yaradılmalıdır. Bu qiymətləndirməyə "YƏMFÖ testi" deyilir və hər bir alət üzrə ayrıca aparılır. YƏMFÖ-yə aid olmayan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə maliyyə aktivləri biznes modelindən asılı olmayaraq təsnif edilir və MZƏD ilə ölçülür.

Qrupun maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeli, onun pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmaq məqsədilə maliyyə aktivlərinin idarəedilməsi metodunu təsvir edir. Başqa sözlə, Qrupun biznes modeli pul vəsaitlərinin hərəkətinin müqavilədən, maliyyə aktivlərinin satışından və ya onların hər ikisindən yaranacağını müəyyən edir. Qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması əməliyyatları alqı-satqı tarixində, yəni Qrup aktivli almaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Sonrakı ölçülmə

Sonrakı ölçülmə məqsədilə maliyyə aktivləri 4 kateqoriyaya təsnifləşdirilir:

- ▶ Amortizasiya olunmuş dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri (borc alətləri);
- ▶ Məcmu gəlirləri və zərərləri yenidən bölüşdürməklə DMGƏD ilə tanınan maliyyə aktivləri (borc alətləri);
- ▶ Uçotdan çıxarılanda məcmu gəlirləri və zərərləri yenidən bölüşdürmədən DMGƏD ilə tanınan maliyyə aktivləri (kapital alətləri);
- ▶ MZƏD ilə tanınan maliyyə aktivləri.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri (borc alətləri)

Bu kateqoriya Qrupa daha uyğundur. Aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetirilərsə, Qrup maliyyə aktivini amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçməlidir:

- ▶ Maliyyə aktivini biznes modeli çərçivəsində və onlarla bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır və;
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsinə təşkil edən pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri sonradan Effektiv Faiz Dərəcəsi (EFD) metodundan istifadə etməklə ölçülür və dəyərsizləşmə hesablanır. Gəlirlər və zərərlər mənfəət və ya zərərdə aktiv uçotdan çıxarılanda, dəyişiklik ediləndə və ya dəyərsizləşəndə, həmçinin amortizasiya prosesi vasitəsilə tanınır.

Qrupun amortizasiya hesablanmış dəyərlə maliyyə aktivlərinə ticarət debitor borcları, kredit üzrə debitor borcları və digər uzunmüddətli maliyyə aktivləri daxildir.

Uçotdan çıxarılma

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan (yəni Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatından) çıxarılır:

- ▶ Aktivdən pul vəsaitləri əldə etmək hüququnun vaxtı başa çatmışdır; və ya
- ▶ Qrup özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və gecikmədən ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və ya Qrup (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş və ya (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini nə köçürmüş, nə də özündə saxlamış, lakin aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Qrup MZƏD ilə əks olunmayan bütün borc alətləri üçün GKZ ehtiyatı tanıyır. GKZ müqaviləyə uyğun olaraq ödəniləcək pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə Qrupun əldə etməni gözlədiyi bütün pul vəsaitlərinin hərəkəti arasında fərqi ilkin effektiv faiz dərəcəsinə yaxın dərəcə ilə diskontlaşdırmaqla müəyyən edilir.

GKZ iki mərhələdə müəyyən edilir. İlkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli artmayan kredit öhdəlikləri üçün GKZ növbəti 12 aylıq dövr ərzində mümkün olan defolt hadisəsindən irəli gələn kredit zərərləri üçün hesablanır (12aGKZ). İlkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli artan kredit öhdəlikləri üzrə kredit ehtiyatı aktivin qalan müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində GKZ) əsaslanır.

Qrup müqavilə üzrə qalan məbləğlərin tam şəkildə hər hansı kredit təminatları nəzərə alınmadan əldə edilə bilməsi ehtimalının zəif olduğuna işarə edən daxili və ya xarici məlumat mövcud olduğu təqdirdə maliyyə aktivini üzrə defoltun baş verdiyini hesab edə bilər. Maliyyə aktivini müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətinin bərpa ediləcəyi əsaslı olaraq gözlənilməyəndə silinir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Maliyyə öhdəlikləri

İlkin tanınma və ölçülmə

Maliyyə öhdəlikləri, ilkin tanınma zamanı, müvafiq olaraq, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri, kredit və borc öhdəlikləri, kreditör borcları və ya effektiv hedcinqdə hedcinq aləti kimi təyin olunan törəmə alətlər kimi təsnif edilir.

Bütün maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır, kredit və borc öhdəlikləri ilə bağlı olan maliyyə öhdəliklərindən isə birbaşa aid edilən əməliyyat məsrəfləri çıxılır. Qrupun maliyyə öhdəliklərinə ticarət və digər kreditör borcları, kreditlər və borc öhdəlikləri daxildir.

Sonrakı ölçmə

Maliyyə öhdəliklərinin sonrakı ölçülməsi onların aşağıdakı təsnifatından asılıdır:

Kreditlər və borc öhdəlikləri

Bu kateqoriya Qrupa ən çox uyğun olandır. İlkin tanınmadan sonra müqavilə ilə müəyyən edilmiş ödəmə cədvəli olan faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri daha sonra effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə edilməklə amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülür. Gəlirlər və zərərlər konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda öhdəliklər uçotdan çıxarıldıqda, eləcə də effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə amortizasiya prosesi vasitəsilə əks etdirilir.

Amortizasiya edilmiş dəyər satınalma zamanı tətbiq edilən endirimi və ya əlavə qiyməti və effektiv faiz dərəcəsi metodunun ayrılmaz hissəsi olan haqq və xərcləri nəzərə almaqla hesablanır. Effektiv faiz dərəcəsi metodunun amortizasiyası konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda maliyyə xərclərinə daxil edilir.

Ticarət və digər kreditör borcları

Ticarət və digər kreditör borcları biznes tərəfdaşı öz müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirəndə hesablanır və ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır, daha sonra isə effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya edilmiş dəyərlə uçota alınır.

Uçotdan çıxarılma

Maliyyə öhdəliyi o halda uçotdan çıxarılır ki, həmin öhdəlik ya dayandırılmış, ya ləğv olunmuş, ya da müddəti bitmiş olsun. Əgər mövcud maliyyə öhdəliyi eyni kreditör tərəfindən çox fərqli şərtlərlə başqası ilə əvəz edilərsə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri çox dəyişərsə, bu dəyişiklik və ya əvəz edilmə ilkin öhdəliyin uçotdan çıxarılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir. Müvafiq balans dəyərlərindəki fərq il üzrə konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda öz əksini tapır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız o vaxt qarşılıqlı əvəz olunur və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ təqdim olunur ki, tanınmış məbləğləri qarşılıqlı əvəz etmək üçün hal-hazırda qanuni hüquq var və müəssisənin ya hesablaşmanı xalis məbləğlə həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktiv reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti var.

Törəmə maliyyə alətləri və hedcinq uçotu

İlkin tanınma və sonrakı ölçülmə

Qrupun asılı müəssisəsi özünün xarici valyuta və faiz dərəcəsi risklərini hedcinq etmək üçün faiz dərəcəsi svopu müqavilələri kimi törəmə maliyyə alətlərindən istifadə edir. Bu cür törəmə maliyyə alətləri ilkin olaraq törəmə müqavilənin bağlandığı tarixdə ədalətli dəyərlə tanınır, daha sonra isə ədalətli dəyərlə yenidən ölçülür. Ədalətli dəyər müsbət olduqda törəmə alətlər maliyyə aktivləri kimi, mənfəət olduqda isə maliyyə öhdəlikləri kimi uçota alınır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Törəmə maliyyə alətləri və hedcinq uçotu (davamı)

Hedcinq uçotu məqsədləri üçün, hedclər aşağıdakı kimi təsnif edilir:

- ▶ Tanınmış aktiv və ya öhdəliyin və ya tanınmamış qəti öhdəliyin dəyişməsi riskinin hedcinqi üçün ədalətli dəyər hedcləri;
- ▶ Tanınmış aktiv və ya öhdəliklə bağlı konkret riskə və ya yüksək dərəcədə ehtimal edilən proqnoz əməliyyatına aid olan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişkənlik riskinin və ya tanınmamış qəti öhdəlikdə xarici valyuta riskinin hedcinqi üçün pul vəsaitlərinin hərəkəti hedcləri.

Hedcinq münasibətlərinin başlanğıcında Qrupun asılı müəssisəsi hedcinq uçotunu tətbiq etmək niyyətində olduğu hedcinq münasibətlərini, eləcə də risklərin idarə edilməsi məqsədini və hedcinqi tətbiq etmək üçün strategiyaları rəsmi qaydada müəyyən edir və sənədləşdirir.

Sənədlərə hedcinq alətinin, hedcinq edilən maddənin müəyyən edilməsi, hedcinq edilən riskin təbiəti və Qrupun asılı müəssisəsinin hedcinq münasibətinin hedcinqin effektivliyi üzrə tələbləri qarşılayıb-qarşılamamasını necə qiymətləndirəcəyi (o cümlədən hedcinqin effektiv olmamasının səbəbləri və hedcinq əmsalının necə müəyyən edilməsinin təhlili) əks olunmalıdır. Hedcinq münasibəti, aşağıdakı bütün tələblər yerinə yetirilərsə, hedcinq uçotu üçün uyğun hesab edilir:

- ▶ Hedcinq edilən maddə ilə hedcinq aləti arasında iqtisadi əlaqə var;
- ▶ Kredit riskinin təsiri həmin iqtisadi əlaqədən irəli gələn dəyər dəyişikliklərinə təsir göstərmir;
- ▶ Hedcinq münasibətinin hedcinq əmsalı Qrupun faktiki hedcinq etdiyi hedcinq edilən maddənin kəmiyyəti və Qrupun asılı müəssisəsinin həmin hedcinq edilən maddənin kəmiyyətini hedcinq etmək üçün faktiki istifadə etdiyi hedcinq alətinin kəmiyyətindən irəli gələn əmsala bərabərdir.

Hedcinq uçotu üzrə meyarlara cavab verən hedcinq münasibətləri aşağıdakı kimi uçota alınır:

Pul vəsaitlərinin hərəkəti hedcləri

Hedcinq aləti üzrə gəlir və ya zərərin effektiv hissəsi digər məcmu gəlirdə pul vəsaitlərinin hərəkətinin hedcinqi üzrə ehtiyatda tanınır, bu zaman hər hansı qeyri-effektiv hissə bilavasitə məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır. Pul vəsaitlərinin hərəkətinin hedcinq ehtiyatına hedcinq aləti üzrə məcmu gəlir və ya zərər və hedcinq edilən maddənin ədalətli dəyərində məcmu dəyişiklik (hansının daha aşağı olmasından asılı olaraq) nəzərə alınmaqla düzəlişlər edilir.

Neft-qaz aktivləri

Neft-qaz aktivləri yığılmış amortizasiya və lazım gələrsə yığılmış dəyərsizləşmə zərərinə ilkin dəyərdən çıxılmaqla qeydə alınır. Bu dəyərə tanınma meyarı qarşılandığı halda, neft-qaz aktivlərinin dəyişdirilən hissələrinin dəyəri və uzunmüddətli tikinti layihələrinin borc öhdəlikləri üzrə xərcləri daxildir.

Bütün kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Neft-qaz aktivlərinin əsas hissələrinin və ya komponentlərinin dəyişdirilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxarılır.

Hər hesabat dövrünün sonunda rəhbərlik, neft-qaz aktivləri üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa dəyərini təxmin edir. Aktivin bərpa dəyəri, aktivin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin daha olmamasına və ya azala biləcəyinə dair əlamətlər olduqda, aktiv üzrə əvvəlki illərdə qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri ləğv edilir.

Aktivlərin satışından yaranan gəlir və zərərlər satışdan daxilolmaların satılmış aktivin balans dəyəri ilə müqayisə etməklə müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Tamamlanmamış tikinti

Boru kəməri sistemlərinin tikintisi və gücünün genişləndirilməsi üçün layihələrə birbaşa və ya dolayısı ilə aid olan bütün xərclər tamamlanmamış tikinti kimi kapitallaşdırılır. Tamamlanmamış tikinti maya dəyəri ilə uçota alınır və köhnəlmə hesablanır. Tamamlanmamış tikinti tamamlandığı zaman neft-qaz aktivlərinə köçürülür.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Köhnəlmə, tükənmə və amortizasiya

Neft-qaz aktivləri üzrə kapitallaşdırılmış xərclərin köhnəlməsi, tükənməsi və amortizasiyası istehsal vahidi metodundan istifadə etməklə hesablanır və bu zaman əmlak alışıların dəyəri üçün təsdiq edilmiş ehtiyatlar, kəşfiyyat və istismar xərcləri üçün isə təsdiq edilmiş işlənmiş ehtiyatlar əsas götürülür.

İstehsal vahidinin amortizasiya dərəcəsinin tətbiq edildiyi baza aktivləri müəyyən edilərkən istismar quyularının planlaşdırılmış qrupu ilə əlaqədar dənizdə hasilat platformasının, terminalın dəyəri və çəkilməmiş digər istismar xərcləri, əlavə istismar quyuları qazılanadək, hələ qazılmamış quyulara aid olan istismar xərcləri qədər azaldılır. Eynilə, tükənmə dərəcəsi hesablanarkən yalnız əhəmiyyətli əlavə istismar xərcləri çəkildikdən sonra istehsal ediləcək təsdiq edilmiş ehtiyatlar təsdiq edilmiş işlənmiş ehtiyatlardan çıxarılır.

Boru kəməri sistemləri üzrə kapitallaşdırılmış xərclərin köhnəlməsi, tükənməsi və amortizasiyası boru kəmərlərinin istifadə dövrü ərzində birbaşa silinmə metodundan istifadə etməklə hesablanır. CQBK-nin ehtimal edilən istifadə müddəti boru kəməri rəsmi olaraq istifadəyə verildiyi 25 noyabr 2006-cı il tarixindən etibarən otuz il təşkil edir. CQK-nin genişlənməsi elementlərinin faydalı istifadə müddəti qiymətləndirilərək 31 mart 2019-cu il tarixində tikintinin tamamlanması tarixindən etibarən 30 il müəyyən edilmişdir. TANAP sisteminin ehtimal edilən istifadə müddətinin 2062-ci ilədək olması gözlənilir.

Aktiv artıq onun istifadə müddətinin sonunda ehtimal edilən vəziyyətdədirsə, aktivin qalıq dəyəri Qrupun hazırda ehtimal edilən silmə xərclərini çıxmaqla aktivin silinməsindən əldə edəcəyi təqribi məbləğə bərabərdir. Aktivlərin qalıq dəyərləri və istifadə müddətləri hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir və müvafiq düzəlişlər edilir.

Neftin və təbii qazın işlənməsi xərci

Qrup neft və təbii qazın işlənməsi fəaliyyətində mühasibat uçotunun müvəffəqiyyətli cəhdlər metodundan istifadə edir. Yer təkinin işlənməsi hüququnu əldə etmək, texniki mümkünlüyü müəyyən etmək, müəyyən edilmiş ehtiyatların kommersiya faydasını qiymətləndirmək, eləcə də təsdiq edilmiş ehtiyatları tapan kəşfiyyat quyularını qazmaq və avadanlıqla təchiz etmək üçün çəkilən xərclər kəşfiyyat və qiymətləndirmə aktivlərinin tərkibində kapitallaşdırılır. Təsdiq edilmiş ehtiyatları tapmayan kəşfiyyat quyularının qazılmasına çəkilən xərclər, geoloji və geofiziki xərclər və təsdiq edilməmiş aktivlərin saxlanması ilə bağlı məsrəflər isə birbaşa xərc kimi tanınır.

Təsdiq edilmiş neft və təbii qaz ehtiyatları müəyyən ediləndə və rəhbərlik işləmənin aparılmasını təsdiq edəndə, müvafiq kapitallaşdırma məsrəfləri ilk öncə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilir və (tələb edilərsə) hər hansı dəyərsizləşmə zərəri tanınır, sonra isə qalıq neft-qaz aktivlərinə köçürülür. Kəşfiyyat və qiymətləndirmə mərhələsində amortizasiya hesablanmır.

İcarələr

Qrup müqavilənin bağlandığı tarixdə onun icarə müqaviləsi olub-olmaması və ya tərkibində icarənin olub-olmamasını, yəni müqavilənin ödəniş qarşılığında müəyyən müddət ərzində müəyyən edilmiş aktivin istifadəsinə nəzarət etmək hüququnu verib-verməməsini qiymətləndirir.

Qrup icarəçi qismində

Qrup, qısamüddətli icarələr və az dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanınma və ölçmə metodunu tətbiq edir. Qrup icarə ödənişlərini etmək üçün icarə öhdəliklərini və əsas aktivləri istifadə etmək hüququnu təqdim edən istifadə hüququ olan aktivləri tanıyır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Grup icarəçi qismində (davamı)

İstifadə hüququ olan aktivlər

Grup istifadə hüququ olan aktivləri icarə başladığı tarixdə (yeni əsas aktiv istifadə üçün mövcud olduğu tarixdə) tanıyır. İstifadə hüququ olan aktivlər yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə zərərlerini çıxmaqla və icarə öhdəliklərinin hər hansı yenidən ölçülməsi üzrə düzəliş etməklə maya dəyəri ilə ölçülür. İstifadə hüququ olan aktivin maya dəyərində tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği, çəkilmiş ilkin birbaşa xərclər, başlanma tarixində və ya ondan əvvəl edilmiş icarə ödənişləri və alınmış icarə üzrə stimullar istisna olmaqla, əsas aktivin demontaj edilməsi və köçürülməsi və ya əsas aktivin və ya onun yerləşdiyi ərazinin bərpası üçün çəkiləcək xərclər üzrə ehtimal daxildir. Qrupun icarə müddətinin sonunda icarəyə götürülən aktiv üzrə mülkiyyət hüququ əldə etməyə əsaslı şəkildə əmin olması istisna olmaqla, tanınmış istifadə hüququ olan aktivlər üzrə gözlənilən istifadə müddəti və ya icarə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha qısa olarsa) bərabər çıxılmalar metoduna əsasən aşağıdakı qaydada köhnəlmə hesablanır. İstifadə hüququ olan aktivlərin (binalar və tikinti aktivləri) istifadə müddəti 6 ildir.

Əgər Qrup icarə müddətinin sonunda icarəyə götürülmüş aktiv üzrə mülkiyyət hüququnun əldə edilməsinə əmin olarsa, tanınmış istifadə hüququ olan aktiv müvafiq əsas aktivin ehtimal edilən istifadə müddəti ərzində dəyərsizləşir. İstifadə hüququ olan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə hesablanır.

İcarə öhdəlikləri

İcarə başladığı tarixdə Qrup icarə müddəti ərzində ediləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə icarə güzəştləri üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla sabit ödənişlər (o cümlədən mahiyyətə sabit ödənişlər), indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri və qalıq dəyəri zamanətləri üzrə icarəçi tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər daxildir. İcarə ödənişlərinə həmçinin Qrup tərəfindən gerçəkləşdirilməsi əsaslı şəkildə yəqin olduğu halda alış hüququnun gerçəkləşdirildiyi qiymət və icarə müddəti ərzində Qrup icarəni ləğv etmə hüququnu gerçəkləşdirsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri daxildir. İndeks və ya dərəcələrdən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri ödənişin həyata keçirilməsi ilə nəticələnən hal və ya şəraitin baş verdiyi dövrdə xərc kimi tanınır.

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinin dərhal müəyyən edilməsi mümkün olmadıqda, Qrup icarə başladığı tarixə olan artan faiz dərəcəsindən istifadə edir. Başlama tarixindən sonra, faizin artmasını əks etdirmək üçün icarə öhdəliklərinin məbləği artırılır, edilmiş icarə ödənişləri üçün isə azaldılır. Bundan əlavə, icarə müddətində, mahiyyətə sabit icarə ödənişlərində və ya əsas aktivin alınması hüququnun qiymətləndirilməsində dəyişiklik baş verərsə, icarə öhdəliklərinin balans dəyəri yenidən ölçülür. İcarə öhdəliyi yuxarıda göstəriləndiyi kimi yenidən ölçüldükdə, istifadə hüququ olan aktivin balans dəyərində müvafiq düzəlişlər edilir və ya istifadə hüququ olan aktivin balans dəyəri sıfıra enərsə həmin düzəliş mənfəət və ya zərərdə gəlir və ya zərər kimi qeydə alınır. İcarənin həcmi azaldan icarəyə dəyişiklik baş verdikdə, Qrup həmçinin mənfəət və zərərdə tanınması dayandırılmış icarə öhdəliyinin və istifadə hüququ olan aktivin hissələrinin balans dəyərləri arasındakı fərqi bərabər olan gəlir və ya zərəri tanıyır.

Artan faiz dərəcəsi (AFD)

İcarədə nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinin dərhal müəyyən edilməsi mümkün olmadığından Qrup artan faiz dərəcəsini diskont dərəcəsi kimi istifadə edir. Artan faiz dərəcəsini müəyyən edərkən, icarəçi əsas aktivə deyil, istifadə hüququ olan aktivə oxşar şərt və girovu olan borc öhdəliklərini nəzərə alır. İcarəçinin artan faiz dərəcəsi icarəçinin oxşar iqtisadi mühitdə digərləri ilə yanaşı ödəməli olduğu faiz dərəcəsini əks etdirir. Müqavilə şərtlərinə əsasən icarə ödənişlərinin icarəçinin funksional valyutasından fərqli valyutada ifadə edilməsi tələb olunduqda, artan faiz dərəcəsi həmin valyutada olan oxşar məbləğdə borc öhdəliyi əsasında müəyyən edilməlidir.

Qısamüddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarəsi

Grup qısamüddətli icarələr üzrə istisnani icarə müddəti başlanma tarixindən 12 ayadək olan və alış opsiyonunu daxil etməyən qısamüddətli icarələrə tətbiq edir. Qrup həmçinin icarəyə götürülmüş aktivin yaşından asılı olmayaraq əsas aktivin dəyərini həmin aktiv yeni olduqda onun dəyəri əsasında qiymətləndirir və yeni aktivin dəyəri 5,000 ABŞ dollarınadək olduqda əsas aktivləri azdəyərli kimi uçota alır. Qısamüddətli icarələr üzrə icarə ödənişləri və azdəyərli aktivlərin icarələri icarə müddəti ərzində bərabər hissələrə bölünməklə xərc kimi tanınır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Qrup icarəçi qismində (davamı)

Yenilənmə opsiyonu ilə müqavilələrin icarə müddətinin müəyyən edilməsində əhəmiyyətli mühakimə

Qrup icarə müddətini icarənin uzadılması hüququnun istifadə ediləcəyi əsaslı şəkildə müəyyən olduqda, icarənin uzadılması opsiyonu ilə əhatə olunmuş müddətlər və həmin hüququn istifadə edilməyəcəyi əsaslı şəkildə müəyyən olduqda, icarənin ləğv edilməsi opsiyonu ilə əhatə olunmuş müddətlərlə birlikdə ləğv edilməyən icarə müddəti kimi müəyyən edilir. Yenilənmə opsiyonunun istifadə edilməsinin əsaslı şəkildə müəyyən olub-olmamasını qiymətləndirərkən Qrup mühakimə tətbiq edir, yəni yenilənmə opsiyonunun istifadə edilməsi üçün iqtisadi stimula yaradan bütün müvafiq amillər nəzərdən keçirilir.

Qrupun nəzarətində olan və onun yenilənmə opsiyonundan (məs. biznes strategiyasında dəyişiklik) istifadə etmək (və ya etməmək) qabiliyyətinə təsir göstərən mühüm hadisə və ya şərtlərdə əhəmiyyətli dəyişiklik baş verərsə, Qrup başlanma tarixindən sonra icarə müddətini yenidən qiymətləndirir.

Qrup icarədar qismində

Qrupun aktiv üzrə mülkiyyət hüququna aid olan bütün risk və faydaların əksəriyyətini ötürmədiyi icarələr əməliyyat icarələri kimi təsnif edilir. Əməliyyat təbiətinə görə yaranan icarə gəliri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə uçota alınır və məcmu gəlir haqqında hesabatda gəlirlərə daxil edilir. Əməliyyat icarəsinin razılaşdırılması və tənzimlənməsinə çəkilən ilkin birbaşa xərclər icarəyə götürülən aktivin balans dəyərində əlavə edilir və icarə gəlirinin tanındığı qaydada icarə müddəti ərzində uçota alınır. Dəyişkən icarə ödənişləri qazanıldığı dövrdə gəlirlər kimi tanınır.

Avans ödənişləri

Avans ödənişləri, qarşı-tərəfin öhdəliklərini yerinə yetirməməsi riski yarananda, hər hansı ehtiyatı çıxmaqla ödənişin ilkin məbləği ilə tanınır və uçota alınır. Uzunmüddətli aktivlər üçün avans ödənişləri, eləcə də bir ildən uzun müddət ərzində təmin ediləcək avans ödənişləri uzunmüddətli avans ödənişləri kimi əks etdirilir.

Borc öhdəlikləri üzrə məsrəflər

Nəzərdə tutulan istifadəyə və satışa hazır olması üçün əhəmiyyətli vaxtın sərf olunmasını tələb edən aktivin satın alınması, tikintisi və ya istehsalına birbaşa aid edilə bilən borclar üzrə məsrəflər müvafiq aktivlərin dəyərinin bir hissəsi kimi kapitallaşdırılır. Bütün digər borclar üzrə məsrəflər yarandığı dövrdə xərclərə silinir. Borclar üzrə məsrəflər Qrupun vəsaitlərin borc götürülməsi ilə əlaqədar çəkdiyi faizlər və digər xərclərdən ibarətdir.

Neft-qaz əmlakı, istismar xərcləri və digər qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Qrup hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində aktivin dəyərsizləşə biləcəyini göstərən hər hansı əlamətin olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər hər hansı əlamət olarsa və ya aktiv üçün dəyərsizləşmə testinin aparılması tələb olunursa, Qrup aktivin bərpa edilə bilən məbləğini hesablayır. Aktivin bərpa edilə bilən məbləği satış məsrəfləri çıxılmaqla aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan vahidin (PVYV) ədalətli dəyəri və onun istifadə dəyərindən daha yüksək olanıdır. Hər hansı aktiv digər aktiv və ya aktivlər qrupu tərəfindən yaradılan pul vəsaitlərinin mədaxilindən əhəmiyyətli dərəcədə asılı olmayan pul vəsaitlərinin mədaxilini yaradırsa, həmin aktivin bərpa edilə bilən məbləği fərdi olaraq müəyyən edilir. Aktivin və ya PVYV-in balans dəyərinin onun bərpa edilə bilən məbləğindən çox olduğu hallarda, aktiv dəyərsizləşmiş hesab edilir və onun dəyəri bərpa edilə bilən məbləğə qədər azaldılır.

Davam edən əməliyyatlar üzrə dəyərsizləşmə zərərləri konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda dəyərsizləşən aktivin funksiyasına uyğun olan xərc kateqoriyalarında əks etdirilir.

Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları maya dəyəri və xalis satış dəyəri arasında ən aşağı olan dəyərdə qeydə alınır. Xam neftin istehsal dəyəri orta çəki metodu ilə müəyyən edilir. Bu dəyər hər bir məhsulu cari yerinə və vəziyyətinə çatdırmaq məqsədilə fəaliyyətin adi gedişində çəkilən bütün xərcləri daxil edir. Xam neftin dəyəri alış dəyəri, tükənmə və köhnəlmə xərcləri və qaimə xərclərindən ibarətdir. Xam neftin xalis satış dəyəri fəaliyyətin adi gedişində ehtimal edilən satış qiymətindən gözlənilən tamamlama və satış xərclərini çıxmaqla müəyyən edilir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə öhdəliklər

ŞD HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq, ŞD HPBS-nin Podratçı Tərəfləri kontrakt sahəsində neft-qaz əməliyyatlarında işlədilən neft-qaz hasilatı aktivlərinin yekun ləğvini maliyyələşdirmək öhdəliyini daşıyırlar. ŞD HPBS-yə uyğun olaraq, ləğv etmə işləri fondunun maksimal məbləği əsaslı məsrəflərin 10% artıq ola bilməz. Qrup aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə öhdəliklərinin cəmi məbləğində payını ŞD HPBS-nin şərtlərinə uyğun olaraq ilin sonuna kontrakt sahəsində neft-qaz əməliyyatları zamanı çəkilmiş bütün əsaslı məsrəflərə on faizlik limit tətbiq etməklə qiymətləndirir. Aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə öhdəliklərinin cari dəyəri Qrup tərəfindən aktivlər quraşdırıldığı və ya istismara verildiyi zaman öhdəlik kimi qeydə alınır.

Öhdəliyin məbləği 31 dekabr 2024-cü il tarixinə öhdəliyə xas olan risklərin təsiri nəzərə alınmaqla düzəliş aparılmış 7.34% (31 dekabr 2023-cü il: 6.93%) risksiz dərəcə ilə diskontlaşdırılmış gələcək aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə öhdəliklərin cari dəyərinə bərabərdir. Öhdəliyin məbləğinə bərabər olan məbləğdə müvafiq maddi aktiv yaradılır. Daha sonra isə bu məbləğ təsdiq edilmiş ehtiyatlar əsasında hasilat həcminə müvafiq olaraq köhnəlir və gəlirdən silinir. İstismardan çıxarmanın təxmin edilmiş vaxtında və ya dəyərində dəyişikliklər ehtiyata düzəliş etməklə və neft-qaz hasilatı aktivlərinə müvafiq düzəliş etməklə perspektiv qaydada nəzərə alınır. Ləğv etmə öhdəliyi üzrə diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş maliyyə xərclərinə daxil edilir.

Gürcüstan və Azərbaycan hökumətləri arasında imzalanmış "Tranzit Ərazisinə Malik Ölkənin Hökuməti ilə Saziş"-ə ("TƏMHS"-ə) uyğun olaraq, TƏMHS-ə xitam verildikdən sonra 30 gündən gec olmayaraq SCPC şirkəti, boru kəmərinin istismardan çıxarılması öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinə dair həmin Hökumətlərə istismardan çıxarma planını təqdim etməlidir. Aktivin istismardan çıxarılması öhdəliyinin məbləği SCPC şirkətinin səhmdarları tərəfindən kapitallaşdırılır. Qrup SCPC-dəki iştirak payı ilə bağlı müvafiq aktivin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliyi tanıyır. Öhdəliyə ekvivalent məbləğdə müvafiq maddi əsas vəsait də yaradılır. Bu məbləğ sonradan amortizasiya edilir və gəlirə aid edilir. Öhdəliyin məbləği 31 dekabr 2024-cü il tarixinə 7.34%-ə bərabər olan, pulun vaxt dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini və müvafiq hallarda öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəlki dərəcə ilə diskont edilmiş gələcək istismardan çıxarılma öhdəliklərinin diskontlaşdırılmış dəyərinə bərabərdir (31 dekabr 2023-cü il: 8%).

Türkiyə hökuməti ilə imzalanmış TƏMHS-ə uyğun olaraq, Qrup TƏMHS-in müddəti başa çatdıqdan sonra (2062) bütün istismardan çıxarma öhdəliklərini yerinə yetirməlidir. Hesabat tarixinə cari öhdəliyi ödəmək üçün Qrupun tanıdığı istismardan çıxarma öhdəliyi tələb olunan xərclərin rəhbərlik tərəfindən ən yaxşı qiymətləndirilməsini təmsil edir. Öhdəliyə ekvivalent məbləğdə müvafiq maddi əsas vəsait də yaradılır. Bu məbləğ sonradan amortizasiya edilir və gəlirə aid edilir. Öhdəliyin məbləği 31 dekabr 2024-cü il tarixinə 5.63%-ə bərabər olan, pulun vaxt dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini və müvafiq hallarda öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəlki dərəcə ilə diskont edilmiş gələcək istismardan çıxarılma öhdəliklərinin diskontlaşdırılmış dəyərinə bərabərdir (31 dekabr 2023-cü il: 7.37%).

Gəlirlərin tanınması

Qrupun gəlirləri Azərbaycanda istehsal edilən və Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə və Avropadakı müştərilərə satılan təbii qazın və xam neftin satışından əldə edilir. Bundan əlavə Qrup təbii qazın Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyədəki müvafiq çatdırılma məntəqələrinə nəql edilməsindən gəlirlər tanıyırdı. Gəlirlər xidmətlər və ya mallar üzrə nəzarət müştəriyə keçəndə Qrupun həmin xidmətlər və ya mallar üçün almağı gözlədiyi ödənişin məbləği ilə tanınır.

Təbii qazın və xam neftin satışı

Malların satışının ümumiyyətlə yeganə icra öhdəliyi olacağı gözlənilən müştərilərlə müqavilələr üçün Qrup təbii qazın və xam neftin satışından gəlirləri aktiv üzrə nəzarət müştəriyə keçdiyi anda tanıyırdı.

Təbii qazın nəql edilməsi

Qrupun təbii qazın nəqli ilə bağlı müştərilərlə bağladığı müqavilələrə müvafiq təbii qazın nəql edilməsi haqqında müqavilələrə əsasən təbii qazın çıxış nöqtələrinə çatdırılması daxildir. Qrup gəlirləri yalnız vəd edilmiş xidməti müştəriyə ötürülməklə müəyyən edilmiş icra öhdəliyini yerinə yetirdiyi zaman tanıyır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Gəlirlərin tanınması (davamı)

Overlift və anderlift xam neftinin uçotu

Neft-qaz məhsullarının istehsalı üçün Qrup ŞD HPBS çərçivəsində fəaliyyət göstərir. Qrup gəlirləri xam neftin faktiki satış həcmi əsasında tanıyır və məhsulun cari tarixədək faktiki olaraq satılan həcmi və tərəfin cari tarixədək satmaq hüququ olan məhsulun həcmi arasındakı hər hansı fərqlə nəticələnən istehsalda dəyişkənlik ilə bağlı heç bir dəyişikliklər etmir. Faktiki satılmış həcmərə uyğunlaşmaq məqsədilə istehsalda dəyişkənliyi nəzərə almaqla satışların maya dəyərində düzəlişlər edilir. Anderlift aktivini və overlift öhdəliyinin ilkin tanınma zamanı ölçülməsi üçün Qrup maya dəyəri metodundan istifadə edir.

Dövlət qrantları

Dövlət qrantları onların Qrup tərəfindən alınacağına və Qrupun bu qrantlarla bağlı bütün şərtləri yerinə yetirəcəyinə əsaslı əminlik olanda uçota alınır. Qrant aktiv maddəsinə aid olanda əlaqəli aktivin ehtimal edilən istifadə müddəti üzrə bərabər məbləğdə gəlir kimi tanınır.

Bazar dərəcəsiindən aşağı faiz dərəcəsi ilə dövlət (və ya dövlətə məxsus müəssisə) üçün buraxılan istiqrazdan əldə edilən fayda dövlət qrantı kimi uçota alınır. Belə fayda buraxılmış istiqrazın ilkin ədalətli dəyəri ilə alınmış daxilolmalar arasındakı fərq kimi ölçülür.

Mənfəət vergisi

Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya qüvvəyə minmiş müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri digər məcmu gəlirlərdə və ya bilavasitə kapitalda uçota alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, il üzrə mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrup SCPC şirkətinin vergi öhdəliklərində (xüsusilə Azərbaycanda mənfəət vergisi, Gürcüstanda mənfəət vergisi və Gürcüstanda minimal vergi öhdəlikləri) 21.02% payının (31 dekabr 2023-cü il: 21.02% payının) maliyyələşdirilməsinə görə məsuliyyət daşıyırdı.

ŞD HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq, Podratçı Tərəflər mənfəət vergisinin ödənilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Lakin ŞD HPBS-nə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının müvafiq dövlət müəssisəsi xam neftin və təbii qazın satışları üzrə daxilolmalardan hər bir podratçı tərəfin mənfəət vergisinin ödənilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Müvafiq olaraq, Qrup müvafiq mənfəət vergisini və əlaqəli gəlirləri konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda tanımır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında onların balans dəyəri arasında yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və qanunvericiliyə) əsasən hesablanır və müvafiq təxirə salınmış vergi aktivinin realizasiya ediləcəyi və ya təxirə salınmış vergi öhdəliyinin yerinə yetiriləcəyi halda tətbiq edilməsi gözlənilir. 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərində başa çatan il üzrə Şirkətin korporativ mənfəət vergisi dərəcəsi 20 faiz olmuşdur.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi cari vergi aktivləri və cari vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq olduqda, eləcə də qalıqları xalis şəkildə əvəzləşdirmək niyyəti mövcud olduğu halda təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən vergiyə cəlb edilən müəssisə və ya vergiyə cəlb edilən ayrı-ayrı müəssisələrə tətbiq edilmiş vergilərə aid olduqda həyata keçirilə bilər. Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərin istifadə olunma bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır.

Təxirə salınmış vergi öhdəliyi, Qrupun müvəqqəti fərqlərin bərpası dövrünə nəzarət etməsi və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, törəmə və asılı müəssisələrə investisiyaların qoyulmasından yaranan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Mənfəət vergisi (davamı)

Təxirə salınmış vergi aktivləri çıxılmaq üzrə olan bütün müvəqqəti fərqlər, istifadə edilməmiş vergi kreditləri və istifadə edilməmiş vergi zərərləri üzrə tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri, çıxılan müvəqqəti fərqlər, istifadə edilməmiş vergi kreditləri və istifadə edilməmiş vergi zərərlərinin əvəzinə vergiyə cəlb olunan mənfəətin mövcud olacağı ehtimalı olduqda tanınır. Aşağıdakı hallar istisnadır:

- ▶ Çıxılan müvəqqəti fərqlə aid olan təxirə salınmış vergi aktivləri müəssisələrin birləşməsi olmayan əməliyyatda aktivin və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından yarandığı və əməliyyat zamanı mühasibat mənfəəti və vergi tutulan mənfəət və ya zərəre təsir etmədiyi hal;
- ▶ Törəmə müəssisələr, asılı müəssisələr və birgə razılaşmalardakı iştirak payları ilə əlaqədar çıxılan müvəqqəti fərqlər ilə bağlı – təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa olacağı ehtimalı və müvəqqəti fərqlərin istifadəsinin mümkün olduğu vergiyə cəlb olunan mənfəətin mövcud olduğu halda tanınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklər üçün ehtiyatın, eləcə də əsas vəsaitlərin ilkin dəyəri üzrə müvafiq düzəlişlərin uçota alınması və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsindən yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam şəkildə hesablanır. İstifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəlikləri üçün eyni yanaşma istifadə edilir.

TANAP A.Ş.-nin əməliyyat vergisi

Türkiyə Respublikası ilə TANAP A.Ş. arasında imzalanmış sazişə uyğun olaraq müəyyən edilmişdir ki, TANAP A.Ş.-nin korporativ mənfəət vergisi yalnız boru kəməri istifadəyə verildikdən sonra boru kəməri ilə ötürülən təbii qazın həcminə əsaslanacaq. 7 aprel 2018-ci il tarixində alınmış vergilərin ödənilməsinə dair göstərişə uyğun olaraq TANAP A.Ş.-dən korporativ mənfəət vergisi tutulmur. TANAP A.Ş. giriş məntəqəsində ölçülmüş qazın hər min kub metri üzrə 6.70 ABŞ dolları məbləğində (2023-cü il: qazın hər min kub metri üzrə 6.57 ABŞ dolları) vergi ödəməlidir.

Baza eroziyası və mənfəətin dəyişdirilməsi layihəsinin İkinci Sütunu ("BEPS 2.0 Pillar Two")

12 sayılı MUBS-nin tələblərinə uyğun olaraq Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün "GloBE Model Qaydalarının" mümkün təsirinin müəyyən edilməsi üçün keyfiyyət və kəmiyyət təhlili aparılmalıdır. Qrup 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə Baza eroziyası və mənfəətin dəyişdirilməsi layihəsinin İkinci Sütunu əsasında GloBE minimal verginin potensial təsirini qiymətləndirmək üçün təhlil aparmışdır. Şirkət, 2024-cü hesabat ili ilə əlaqədar potensial riskləri qiymətləndirmək məqsədilə İkinci Sütunun (Pillar 2) tətbiqi sahəsində ölkədə baş verən hadisələrə nəzarət edir. 2024-cü ilin hesabat dövründə Qrupun fəaliyyət göstərdiyi yurisdiksiyalardan yalnız İsveçrə və Türkiyə ölkə səviyyəsində "Effektiv vergi dərəcəsinin minimum razılaşdırılmış həddən aşağı düşməsinin qarşısını alan vergi" ("Qualified Domestic Minimum Top-up Tax") ilə bağlı tənzimləmə qəbul etmişlər.

Qrup, 2024-cü ildə keçid dövrü üzrə güzəştlərdən faydalana biləcək yurisdiksiyaları müəyyən etmək məqsədilə güzəştli rejim şərtlərinə uyğunluğu qiymətləndirmişdir. Belə ki, illik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün ən İsveçrə yurisdiksiyasında 2024-cü tam il üzrə maliyyə məlumatlarına əsasən hesablanmış effektiv vergi dərəcəsi ("EVD") minimum həddən (15 faiz) aşağı deyil. Türkiyəyə gəldikdə, bu məsələ üzrə aidiyyəti vergi orqanları ilə danışıqlar davam edir, lakin Qrup həmin danışıqların 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üçün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı təsir göstərəcəyini gözləmir.

Seqmentlər üzrə məlumat

Əməliyyat seqmentləri haqqında məlumat Qrupun əsas qərarları qəbul edən şəxsinə təqdim edilən daxili hesabatlara uyğun şəkildə təqdim edilir. Gəlirləri, aktivlərinin nəticələri bütün seqmentlərin on faizindən az olmayan seqmentlər ayrıca təqdim edilir.

İşçilərə ödənişlər

Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülətenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar (məs. səhiyyə xidmətləri və uşaq bağçaları) Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

2. Mühüm uçot prinsipləri haqqında məlumat (davamı)

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Hazırkı maliyyə hesabatlarında əlaqəli tərəflər dedikdə, tərəflərdən birinin digər tərəfə nəzarət etmək və ya digər tərəfin maliyyə və əməliyyat qərarlarının çıxarılmasına mühüm təsir göstərmək imkanına malik olması nəzərdə tutulur. Hər bir mümkün əlaqəli tərəf münasibətləri nəzərdən keçirilərkən münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də diqqət yetirilir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların xüsusiyyətindən irəli gələrək, onların kommersiya cəhətdən müstəqil əməliyyatlar kimi hesab edilməsi gözlənilə bilməz.

Şərti öhdəliklər

Şərti öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün vəsaitlərin xərclənməsinin tələb edilməsi və etibarlı qiymətləndirmə aparmaq imkanının olması ehtimal edilməyəndə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında şərti öhdəliklər tanınmır. Şərti aktiv konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmır, lakin, iqtisadi səmərələrin əldə edilməsi ehtimalı mövcud olanda açıqlanır.

Yüklü müqavilələr

Qrupun yüklü müqaviləsi olduqda, bu müqavilə əsasında yaranmış cari öhdəlik ehtiyat kimi tanınmalı və ölçülməlidir. Lakin, yüklü müqavilə üçün ayrıca ehtiyatın yaradılmasından əvvəl, Qrup həmin müqaviləyə aid aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərəri tanınmalıdır.

Yüklü müqavilə, müqavilə çərçivəsində öhdəliklərin ödənilməsi üzrə qaçılmaz xərclərin (yəni, müqavilənin mövcud olması səbəbindən Qrupun yayına bilmədiyi xərclər) həmin müqavilə üzrə əldə olunması gözlənilən iqtisadi səmərədən artıq olduğu müqavilədir. Müqavilə üzrə qaçılmaz xərclər müqavilədən çıxmanın ən aşağı xalis dəyərini hansı ki, onu yerinə yetirmə xərcinin və yerinə yetirilməməsi nəticəsində yaranan kompensasiya və ya cərimələrin ən aşağı hissəsini əks etdirir. Müqavilənin yerinə yetirilməsi ilə bağlı xərclər birbaşa müqavilə ilə bağlı xərclərdən (yəni artan xərclər və müqavilə fəaliyyəti ilə birbaşa əlaqəli xərclərin bölüşdürülməsi) ibarətdir.

3. Əhəmiyyətli uçot mühakimələri, təxminləri və fərziyyələri

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlikdən mühakimələrin, təxminlərin və fərziyyələrin işlədilməsini tələb edir, bunlar isə hesabatda daxil edilən aktiv və öhdəliklərin, gəlir və xərclərin məbləğlərinə və hesabat dövrünün sonunda təəhhüdlərin, zamanətlərin və şərti öhdəliklərin açıqlamalarına öz təsirini göstərir. Bu fərziyyələrlə və təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənlik gələcək dövrlərdə təsirə məruz qalmış aktiv və ya öhdəliyin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişin edilməsini tələb edən nəticələrə gətirib çıxara bilər.

Rəhbərlik müntəzəm olaraq, gəlirlərin tanınması və şərti aktiv və öhdəliklərə aid olan təxminlər də daxil olmaqla, öz təxminlərini qiymətləndirir. Rəhbərlik öz təxminlərini mövcud şəraitdə müxtəlif xüsusi bazar fərziyyələri ilə əsaslandırır və bununla aktivlərin digər mənbələrdən əldə edilə bilməyən balans dəyərləri haqqında ehtimallara əsas yaradır. Müxtəlif ehtimal və ya şərtlərdən asılı olaraq, faktiki nəticələr bu təxminlərdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər.

Növbəti maliyyə ilində aktiv və öhdəliklərin balans məbləğlərində ciddi düzəlişlərin aparılması riskinə səbəb olan, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixinə olan gələcəyə və qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliklərinin digər əsas mənbələrinə dair əsas fərziyyələr aşağıda müzakirə edilir.

Ehtiyatların qiymətləndirilməsi

Hesabatda göstərilən təsdiq edilmiş və mümkün ehtiyatların çıxarılma bilən həcmli qiymətləndirildiyi zaman gələcək pul hərəkətləri üçün əmtəə qiymətləri, məzənnə dərəcələri, diskont dərəcələri və istehsal və nəqliyyat xərcləri ilə bağlı subyektiv fərziyyələr nəzərə alınır. Bundan əlavə, rezervuarların həcmi, forması, dərinliyi və kəmiyyətini və onların gözlənilən istismarını qiymətləndirmək məqsədilə mürəkkəb geoloji və geofiziki modellərin şərhə də tələb olunur. Ehtiyatların qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilən iqtisadi, coğrafi və texniki amillər vaxtaşırı olaraq dəyişə bilər, hesabat verilmiş ehtiyatlarda dəyişikliklər gözlənilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərə görə aktivlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklərinə təsir göstərə bilər.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

3. Əhəmiyyətli uçot mühakimələri, təxminləri və fərziyyələri (davamı)

Ehtiyatların qiymətləndirilməsi (davamı)

Ehtiyatlar məcmu gəlir haqqında hesabatda köhnəlmə, tükenmə və amortizasiya xərcləri məbləğinin ayrılmaz hissəsidir. Təbii qaz və kondensat ehtiyatları Dövlətə Podratçı Tərəflər arasında hasilatın bölünməsi normasında dəyişikliyə görə qiymətin dəyişməsinə asılıdır. Təbii qazın qiymətləri xam neftin qiymətləri və digər giriş məlumatlarından asılı olaraq sabit və ya dəyişkən olan uzunmüddətli satış müqavilələrinə əsasən hesablanır.

Qiymətləndirilmiş kommersiya ehtiyatlarının səviyyəsi, həmçinin, Qrupun işlənmə və hasilat aktivlərinin balans dəyərinin dəyərsizləşməsinin müəyyən edilməsində mühüm amildir. Beynəlxalq səviyyədə tanınmış müstəqil ehtiyat mühəndislərinin ən son proqnozları 31 dekabr 2024-cü il tarixində edilmişdir.

GKZ-nin ölçülməsi

Qrup bütün alətlər üçün defolt ehtimalını xarici reyting üzrə miqrasiya matrisləri əsasında ehtimal edir. Defolt ehtimalı üzrə qiymətləndirmələr dövr ərzində və müəyyən vaxta qədər kalibrasiya edilmiş və proqnoz məlumatları nəzərə alınaraq düzəlişlər edilmişdir. Proqnoz məlumatlarının integrasiyası defolt ehtimalının cari vəziyyəti əks etdirmək üçün hesablanan proqnoz əmsalı ilə kalibrasiyası vasitəsilə aparılır.

Keçmiş dövrlər üzrə müşahidə edilən defolt dərəcələri, proqnoz şəraitləri və GKZ arasında əlaqənin qiymətləndirilməsi əhəmiyyətli qiymətləndirmə təşkil edir. GKZ məbləği şəraitlərin dəyişməsinə və iqtisadi proqnoza həssasdır. Qrupun əvvəlki dövrlər üzrə kredit zərəri təcrübəsi və iqtisadi şəraitə dair proqnozları da müştərinin gələcək faktiki defoltunun göstəricisi ola bilməz.

İcarələr – artan faiz dərəcəsinin qiymətləndirilməsi

Qrup icarədə nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinə dərhal müəyyən edə bilmir və bu səbəbdən icarə öhdəliklərinin ölçülməsi üçün artan faiz dərəcəsinə ("AFD") istifadə edir. AFD Qrupun oxşar şərt və oxşar girovla oxşar iqtisadi mühitdə istifadə hüququ olan aktivə oxşar dəyərli aktivin əldə edilməsi üçün tələb olunan vəsaitlərin borca alınması üçün ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir. Beləliklə, AFD Qrupun nəyi "ödəməli olduğunu" əks etdirir, bu isə heç bir müşahidə edilən dərəcələr olmadıqda qiymətləndirilmənin aparılmasını tələb edir.

Aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə öhdəliklər

Qeyd 2-də göstərilirdi ki, ŞD HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq, Qrup ŞD yatağının neft-qaz ehtiyatlarının yetmiş faizi (70%) hasil edildikdə ləğv etmə fonduna vəsaitlər ayırmalı olacaqdır. Aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə öhdəliklər belə öhdəliklərə xas olan risklərə uyğunlaşdırılmış risksiz dərəcə ilə diskontlaşdırılmış, hazırda işlədilən aktivlərlə bağlı gözlənilən ayırmaların məbləğində əks etdirilir. Bu qiymətləndirmə Qrupdan gözlənilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin vaxtını proqnozlaşdırmağı və Qrupun öhdəliklərinə xas olan risksiz dərəcəyə düzəliş etməyi tələb edir və beləliklə də, qeyri-müəyyənliyə məruz qalır. Aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə öhdəliklərin qiymətləndirilməsi ləğv etmə fonduna ayırmaların 2029-cu ildə başlaması fərziyyəsinə əsaslanır (Qeyd 15). Hesablamada istifadə edilmiş ehtimal edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin ehtimal etdiyi dərəcədən 1% çox / az olarsa, 31 dekabr 2024-cü il: ehtiyatın balans dəyəri, müvafiq olaraq, 25,838 ABŞ dolları az / 28,347 ABŞ dolları çox (31 dekabr 2023-cü il: 32,028 ABŞ dolları az / 35,158 ABŞ dolları çox) olardı.

Neft-qaz aktivlərinin bərpa edilməsi

Hər hesabat dövründə Qrup dəyərsizləşmə əlamətinin mövcudluğu baxımından hər bir PVYV-ni yoxlayır. Dəyərsizləşmə əlaməti mövcuddursa, bərpa edilə bilən məbləğin rəsmi qiymətləndirilməsi aparılır. Bərpa edilə bilən məbləğ – satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyər və ya istifadə dəyərinin daha yüksək olanıdır. Bu qiymətləndirmələr uzunmüddətli neft qiymətləri, diskont dərəcələri, əməliyyat xərcləri, gələcək kapital tələbləri, istismardan çıxarma xərcləri, ehtiyatlar və əməliyyat nəticələri (buna hasilat və satış həcmi daxildir) kimi qiymətləndirmə və fərziyyələrin istifadə edilməsini tələb edir. Bu qiymətləndirmə və fərziyyələr risk və qeyri-müəyyənliklərə məruz qalır. Beləliklə də, şəraitlərin dəyişməsinin bu təxminlərə təsir göstərməsi ehtimalı var, bu isə aktivlərin və/və ya PVYV-lərin bərpa edilə bilən dəyərinə təsir göstərə bilər.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

3. Əhəmiyyətli uçot mühakimələri, təxminləri və fərziyyələri (davamı)

Neft-qaz aktivlərinin bərpa edilməsi (davamı)

Hesabat tarixinə dəyərsizləşmənin təhlili məqsədilə iqlim dəyişikliyi ilə bağlı hər hansı planlar gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti proqnozlarında nəzərə alınmış, daha qeyri-müəyyən uzunmüddətli planların və öhdəliklərin təsiri isə diskont dərəcəsində əks etdirilmişdir. Aşağıda təsvir edilən dəyərsizləşmə testinin aparılmasında istifadə edilən bərpa edilə bilən məbləğ istifadə dəyəridir. İstifadə dəyərinin dəyərləndirilməsi zamanı pul vəsaitlərinin ehtimal edilən gələcək hərəkəti pul vəsaitlərinin və aktivlər üçün səciyyəvi risklərin dəyərləndirilməsi zamanı cari bazar dəyərləndirmələrini əks etdirən vergidən əvvəlki diskont dərəcəsindən istifadə edilməklə onların cari dəyərinə diskont edilir. 31 dekabr 2024-cü il tarixini Qrupun vergidən sonra diskont dərəcəsi 9.14% (2023-cü il: 8.41%) olmuşdur. Qrup istifadə dəyərini adətən rəhbərlik tərəfindən təsdiq edilmiş maliyyə büdcələrindən diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modelindən istifadə etməklə təxmin edir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrup dəyərsizləşmə amillərinin təhlili aparmış və dəyərsizləşmə zərərini müəyyən etməmişdir (31 dekabr 2023-cü il: dəyərsizləşmə amilləri müəyyən edilməmişdir).

Şərti öhdəliklər

Öz xüsusiyyətinə görə şərti öhdəliklər yalnız bir və ya bir neçə gələcək hadisə baş verəndə yerinə yetirilməlidir. Şərti öhdəliklərin qiymətləndirilməsi gələcək hadisələrin nəticələri ilə bağlı əhəmiyyətli fərziyyələrin və mühakimənin tətbiqi ilə səciyyələnir.

4. Yeni və düzəliş edilmiş standart və şərhlər

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında tətbiq edilmiş mühasibat uçotu siyasətləri, 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə Qrupun illik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında tətbiq olunan siyasətlərlə eyni olmuşdur, 1 yanvar 2024-cü il tarixindən qüvvəyə minmiş yeni standartların tətbiqi istisna olmaqla. Qrup hələ qüvvəyə minməmiş, lakin artıq nəşr olunmuş hər hansı standartı, şərhini və ya dəyişiklikləri əvvəlcədən tətbiq etməmişdir.

Aşağıda 1 yanvar 2024-cü il və sonrakı tarixlərdə başlayan illik hesabat dövrləri üçün tətbiq olunan yeni və ya dəyişdirilmiş standartların siyahısı təqdim olunur:

- ▶ *Açıqlamalar: Təchizatın maliyyələşdirilməsi razılaşmaları –7 sayılı MUBS-a və 7 sayılı MHBS-yə dəyişikliklər;*
- ▶ *16 sayılı MHBS-yə dəyişikliklər: Satış və yenidən icarəyə vermə əməliyyatında icarə öhdəliyi;*
- ▶ *1 sayılı MUBS-a dəyişikliklər: Öhdəliklərin cari və ya uzunmüddətli kimi təsnifatı.*

Yuxarıda qeyd olunan dəyişikliklərin 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun konsolidasiya olunmuş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri olmamışdır.

Dərc olunmuş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması tarixinə dərc olunmuş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş standart və şərhlər aşağıda açıqlanır. Qüvvəyə mindiyi zaman, müvafiq olarsa, Şirkət həmin yeni və düzəliş edilmiş standart və şərhləri qəbul etmək niyyətindədir.

- ▶ *Valyuta mübadiləsi imkanının olmaması – 21 sayılı MUBS-a düzəlişlər;*
- ▶ *18 sayılı MHBS Məlumatların maliyyə hesabatlarında təqdim edilməsi və açıqlanması;*
- ▶ *19 sayılı MHBS Publik hesabatlar verməyən törəmə müəssisələr: Məlumatların açıqlanması;*
- ▶ *Maliyyə alətlərinin təsnifatı və ölçülməsi – 9 sayılı MHBS-ə və 7 sayılı MHBS-ə düzəlişlər;*
- ▶ *Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına illik təkmilləşdirmələr (1 sayılı MHBS, 7 sayılı MHBS, 9 sayılı MHBS, 10 sayılı MHBS, 7 sayılı MUBS).*

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

4. Yeni və düzəliş edilmiş standart və şərtlər (davamı)

Bu düzəlişlərin (18 sayılı MHBS istisna olmaqla) Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərəcəyi gözlənilir.

18 sayılı MHBS-nin tətbiqi çərçivəsində konsolidasiya edilmiş digər məcmu gəlir haqqında hesabatın təqdimatında əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verməsi gözlənilir. Hal-hazırda Qrup 18 sayılı MHBS-nin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərin təqdimatına bütün təsirlərini müəyyənləşdirmək üçün iş aparır.

5. Seqmentlər üzrə məlumatlar

Əməliyyat seqmentləri – biznes fəaliyyəti həyata keçirərək mənfəət əldə edən və ya xərclərin yaranmasını nəzərdə tutan, Qrupun rəhbərliyi tərəfindən fəaliyyət nəticələri müntəzəm olaraq təhlil edilən və haqqında ayrıca maliyyə məlumatları olan müəssisə komponentləridir.

Qrup məhsul və xidmətlər əsasında biznes vahidləri kimi təşkil edilmiş və iki hesabat seqmentinə ayrılmışdır:

- ▶ Neft və qaz – təbii qaz və qaz kondensatının hasilatını və satışını əks etdirir;
- ▶ Paylaşdırma – təbii qazın nəqlini əks etdirir.

Yuxarıda göstərilən hesabat seqmentlərini yaratmaq üçün heç bir əməliyyat seqmentləri birləşdirilməmişdir.

Qrupun seqmentləri müxtəlif müştərilər üzrə ixtisaslaşan strateji biznes bölmələridir. Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyət nəticələrinin qiymətləndirilməsi haqqında qərarların qəbul edilməsi məqsədilə ayrıca olaraq biznes vahidlərinin nəticələrini izləyir. Əməliyyat seqmentləri arasında köçürmə qiymətləri ya bir-birindən asılı olmayan, ya da asılı olan tərəflər arasında əməliyyatlar kimi həyata keçirilir.

Hesabat seqmentlərinin mənfəət və ya zərəri, aktivləri və öhdəlikləri haqqında məlumat

31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə hesabat seqmentlərinə dair məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	Neft-qaz	Paylaşdırma	Bölüşdürül- məmiş (*)	Silinmələr və düzəlişlər (**)	Cəmi
Gəlirlər					
Kənar müştərilər	1,697,746	1,551,805	–	–	3,249,551
Seqment daxili	–	492,315	–	(492,315)	–
Cəmi gəlirlər	1,697,746	2,044,120	–	(492,315)	3,249,551
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi və tükənməsi	(428,676)	(209,106)	–	–	(637,782)
Digər xərclər	(66,049)	(15,391)	–	(14,087)	(67,353)
Nəqliyyat tarifləri	(665,596)	–	–	478,228	(187,368)
Ümumi və inzibati xərclər	(22,536)	(401,231)	(6,261)	–	(430,028)
Digər gəlir	45,281	2,738	63,708	–	111,727
Faiz gəliri	–	7,947	289,217	(142,701)	154,463
Maliyyə xərcləri	(124,560)	(51,872)	(356,332)	142,701	(390,063)
Asılı müəssisələrin nəticəsində pay	–	72,481	–	–	72,481
Məzənnə fərqi gəlir	–	1,310	261	–	1,571
Mənfəət vergisi xərcləri	–	(48,874)	(117,266)	–	(166,140)
İl üzrə xalis mənfəət	435,610	1,402,122	(126,673)	–	1,711,059

(*) Bu rəqəmlərə qrup səviyyəsində idarə edilən və tanınan bölüşdürülməmiş əməliyyatlar daxildir.

(**) Seqment daxili gəlirlər və xərclər konsolidasiya zamanı silinir. Silinmələr kimi göstərilmiş məbləğlərə şirkət daxili əməliyyatlar daxildir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

5. Seqmentlər üzrə məlumatlar (davamı)**Hesabat seqmentlərinin mənfəət və ya zərəri, aktivləri və öhdəlikləri haqqında məlumat (davamı)**

	Neft-qaz	Paylaşdırma	Bölüşdürül- məmiş (*)	Silinmələr və düzəlişlər (**)	Cəmi
Asılı müəssisəyə investisiya	–	335,325	–	–	335,325
Digər hesabat seqmentinin aktivləri	2,845,732	7,356,003	5,303,931	(2,331,202)	13,174,464
Cəmi hesabat seqmentinin aktivləri	2,845,732	7,691,328	5,303,931	(2,331,202)	13,509,789
Digər hesabat seqmentinin öhdəlikləri	(1,481,843)	(1,397,617)	(4,508,546)	1,952,392	(5,435,614)
Cəmi hesabat seqmentinin öhdəlikləri	(1,481,843)	(1,397,617)	(4,508,546)	1,952,392	(5,435,614)
Əsaslı məsrəflər (***)					
Əlavələr	148,418	33,521	–	–	181,939
Satınalma	–	–	–	–	–
Cəmi əsaslı məsrəflər	148,418	33,521	–	–	181,939

(*) Bu rəqəmlərə qrup səviyyəsində idarə edilən və tanınan bölüşdürülməmiş aktivlər və öhdəliklər daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı silinir. Silinmələr kimi göstərilmiş məbləğlərə şirkət daxili qalıqlar daxildir.

(*** Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri və təxirə salınmış vergi aktivləri istisna olmaqla uzunmüddətli aktivlərə edilən əlavələri əks etdirir.

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə hesabat seqmentlərinə dair məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	Neft-qaz	Paylaşdırma	Bölüşdürül- məmiş (*)	Silinmələr və düzəlişlər (**)	Cəmi
Gəlirlər					
Kənar müştərilər	1,541,781	1,524,603	–	–	3,066,384
Seqment daxili	–	416,988	–	(416,988)	–
Cəmi gəlirlər	1,541,781	1,941,591	–	(416,988)	3,066,384
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi və tükənməsi	(377,907)	(203,512)	–	–	(581,419)
Digər xərclər	(29,743)	(10,688)	–	9,928	(30,503)
Nəqliyyat tarifləri	(567,373)	–	–	407,060	(160,313)
Ümumi və inzibati xərclər	(5,797)	(356,522)	(3,193)	–	(365,512)
Digər gəlir	50,819	2,774	24,018	–	77,611
Faiz gəliri	141	3,718	396,794	(284,463)	116,190
Maliyyə xərcləri	(196,688)	(172,106)	(476,901)	284,463	(561,232)
Asılı müəssisələrin nəticəsində pay	–	71,173	–	–	71,173
Məzənnə fərqi gəlir, xalis	–	405	1,301	–	1,706
Mənfəət vergisi xərcləri	–	(35,585)	(320,715)	–	(356,300)
İl üzrə xalis mənfəət	415,233	1,241,248	(378,696)	–	1,277,785

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

5. Seqmentlər üzrə məlumatlar (davamı)**Hesabat seqmentlərinin mənfəət və ya zərəri, aktivləri və öhdəlikləri haqqında məlumat (davamı)**

	Neft-qaz	Paylaşdırma	Bölüşdürül- məmiş (*)	Silinmələr və düzəlişlər (**)	Cəmi
Asılı müəssisələrə investisiya	–	361,324	–	–	361,324
Digər hesabat seqmentinin aktivləri	4,169,309	7,462,198	7,469,410	(4,296,344)	14,804,573
Cəmi hesabat seqmentinin aktivləri	4,169,309	7,823,522	7,469,410	(4,296,344)	15,165,897
Digər hesabat seqmentinin öhdəlikləri	(3,243,581)	(1,731,847)	(7,138,067)	3,916,561	(8,196,934)
Cəmi hesabat seqmentinin öhdəlikləri	(3,243,581)	(1,731,847)	(7,138,067)	3,916,561	(8,196,934)
Əsaslı məsrəflər (***)					
Əlavələr	159,628	7,546	–	–	167,174
Satınalma	2,602,240	746,826	–	–	3,349,066
Cəmi əsaslı məsrəflər	2,761,868	754,372	–	–	3,516,240

(*) Bu rəqəmlərə Qrup səviyyəsində idarə edilən və tanınan bölüşdürülməmiş aktivlər və öhdəliklər daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı silinir. Silinmələr kimi göstərilmiş məbləğlərə şirkət daxili qalıqlar daxildir.

(***) Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri və təxirə salınmış vergi aktivləri istisna olmaqla uzunmüddətli aktivlərə edilən əlavələri əks etdirir.

Coğrafi məlumat

Şirkətin gəlirləri Azərbaycanda hasil edilən və Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyəyə satılan təbii qaz və xam neftin satışından əldə edilir. Qrup həmçinin təbii qazın Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyədəki müvafiq çatdırılma məntəqələrinə nəql edilməsindən gəlirlər əldə etmişdir.

Maliyyə alətləri və təxirə salınmış vergi aktivləri istisna olmaqla əhəmiyyətlik kəsb edən uzunmüddətli aktivlər aşağıda hər bir fərdi ölkə üçün ayrıca olaraq təqdim edilir:

	2024	2023
Azərbaycan	3,550,719	4,818,697
Türkiyə	5,658,925	5,797,848
Gürcüstan	460,283	474,083
İsveçrə	335,325	361,324
Cəmi	10,005,251	11,451,952

Təhlil aktivlərin yerləşməsi əsasında aparılmışdır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

6. Neft-qaz aktivləri

Neft-qaz aktivlərinin balans dəyərindəki hərəkətlər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	Neft-qaz hasilatı aktivləri	Boru kəməri aktivləri	Aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə xərclər	Cəmi
Maya dəyəri				
31 dekabr 2022-ci il	2,199,092	7,292,945	132,713	9,624,750
Əlavələr	159,628	6,786	760	167,174
Əlavə iştirak payının satın alınması	2,273,082	739,085	336,899	3,349,066
Silinmələr	–	–	(17,738)	(17,738)
31 dekabr 2023-cü il	4,631,802	8,038,816	452,634	13,123,252
Əlavələr	148,418	11,118	22,403	181,939
İştirak payının satılması	(854,713)	–	(68,377)	(923,090)
Silinmələr	–	(2,675)	(28,485)	(31,160)
31 dekabr 2024-cü il	3,925,507	8,047,259	378,175	12,350,941
Yığılmış түkenmə və köhnəlmə				
31 dekabr 2022-ci il	(736,515)	(696,855)	(46,089)	(1,479,459)
İl üzrə xərc	(335,854)	(203,512)	(42,053)	(581,419)
31 dekabr 2023-cü il	(1,072,369)	(900,367)	(88,142)	(2,060,878)
İl üzrə xərc	(386,308)	(209,106)	(42,368)	(637,782)
31 dekabr 2024-cü il	(1,458,677)	(1,109,473)	(130,510)	(2,698,660)
Xalis balans dəyəri				
31 dekabr 2024-cü il	2,466,830	6,937,786	247,665	9,652,281
31 dekabr 2023-cü il	3,559,433	7,138,449	364,492	11,062,374

Neft-qaz hasilatı aktivləri

31 dekabr 2024-cü il tarixinə neft-qaz hasilatı aktivləri Qrupun ŞD layihəsinin neft-qaz hasilatı aktivlərində 16.02%-lik iştirak payı ilə təmsil olunur (31 dekabr 2023-cü il: 21.02%-lik iştirak payı).

Boru kəmərinin aktivləri

31 dekabr 2024-cü il tarixinə boru kəmərinin aktivləri Qrupun CQBK layihəsində boru kəmərinin aktivlərinin dəyərində 21.02%-lik iştirak payı (31 dekabr 2023-cü il: 21.02%-lik iştirak payı) və TANAP layihəsi üzrə boru kəmərinin aktivlərinin ümumi dəyəri ilə təmsil olunur.

Aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə xərclər

31 dekabr 2024-cü il tarixinə aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə kapitallaşdırılmış xərclər Qrupun ŞD və CQBK layihələrinin məqsədləri üçün istifadə edilən aktivlərin istismardan çıxarılmasına aid olan xərclərdə müvafiq olaraq 16.02%-lik və 21.02%-lik iştirak payları və TANAP layihəsinin aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə ümumi xərclərdən ibarətdir (Qeyd 15) (31 dekabr 2023-cü il tarixinə: 21.02% ŞD layihəsində və 21.02% CQBK layihəsində).

7. Qısamüddətli investisiyalar

Şirkət ilə SOCAR Capital MMC arasında imzalanmış 26 aprel 2024-cü il tarixli xəzinədarlıq fəaliyyəti haqqında razılaşmaya uyğun olaraq Şirkət razılaşmada göstərilən illik sabit faiz dərəcəsi ilə 1,307,900 ABŞ dolları məbləğində vəsaiti xəzinə fəaliyyəti üçün SOCAR Capital MMC-də yerləşdirmişdir. Bu vəsaitlər Şirkətin əvvəlcədən verilmiş bildirişi əsasında dərhal geri çağırıla bilər.

31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə Şirkət 19,147 ABŞ dolları məbləğində faiz gəliri tanımış, bu məbləğdən 17,416 ABŞ dollarını almışdır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

8. Asılı müəssisəyə investisiya

Qrup TAP AG-nin maliyyə və əməliyyat qərarlarında iştirak etməklə müəssisəyə əhəmiyyətli təsir göstərir. Qrup 2014-cü ildə AzTAP GmbH-də səhmlərin 100%-ni almaqla müəssisədə investisiya əldə etmişdir.

31 dekabr 2024-cü və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərində Qrupun TAP AG-də iyirmi faizlik (20%) payı olmuşdur. TAP AG ŞD-nin təbii qazının Avropa ölkələrinə çatdırılması məqsədilə qazın Yunanıstan/Türkiyə sərhədindən Cənubi İtaliyaya nəql edilməsi infrastrukturunun qurulması və istismarına görə məsuliyyət daşıyır. 15 noyabr 2020-ci il tarixində, TAP AG TAP-ın ticari əməliyyatların başlamasını elan etmişdir, 31 dekabr 2020-cu il tarixində isə ŞD təbii qazının Avropa ölkələrinə çatdırılması başlamışdır.

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun TAP AG-yə investisiyasının balans dəyərində hərəkətlərin icmalı göstərilir:

	2024	2023
1 yanvarda ilkin balans dəyəri	361,324	396,589
Verilmiş dividend	(68,061)	(94,299)
Asılı müəssisənin vergidən sonrakı mənfəətdə pay	72,481	71,173
Asılı müəssisənin vergidən sonrakı digər məcmu zərərində pay	(10,528)	(26,306)
Məzənnə fərqi	(19,891)	14,167
31 dekabrda qalıq balans dəyəri	335,325	361,324

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun 31 dekabrda TAP AG-yə investisiyası haqqında ümumi maliyyə məlumatı təqdim edilir:

	2024	2023
Cari aktivlər	594,714	709,334
Uzunmüddətli aktivlər	4,314,976	4,760,143
Cari öhdəliklər	(550,966)	(541,429)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(2,763,536)	(3,206,658)
Xalis aktivlər	1,595,188	1,721,390
Qrupun xalis aktivlərdə payı (20%)	319,038	344,278
Satınalma zamanı tanınan qudvil	18,872	18,872
Qudvilin çevrilməsi zamanı məzənnə fərqi	(2,585)	(1,826)
Balans dəyəri	335,325	361,324

31 dekabrda başa çatan dövr üzrə asılı müəssisənin nəticələrində pay:

	2024	2023
Gəlirlər	896,139	902,692
Əməliyyat xərcləri	(449,913)	(479,575)
Vergidən əvvəl mənfəət	446,226	423,117
Mənfəət vergisi üzrə zərər	(83,823)	(67,253)
İl üzrə xalis mənfəət	362,403	355,864
Qrupun xalis mənfəətdə payı (20%)	72,481	71,173
İl üzrə digər məcmu zərər, vergi çıxılmaqla	(52,639)	(131,532)
Qrupun digər məcmu zərərdə payı (20%) (Qeyd 13)	(10,528)	(26,306)

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

9. Kredit üzrə debitor borcları

31 dekabrda kredit üzrə debitor borcları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2024	2023
Boru Hatları ilə Petrol Taşıma A.Ş. ("BOTAŞ") üzrə debitor borcları	26,488	85,059
BOTAŞ-dan alınacaq təxirə salınmış ödəniş	1,999	4,582
SOCAR Turkey Enerji A.Ş.-dən ("STEAS") alınacaq təxirə salınmış ödəniş	102,540	185,944
Cəmi kredit üzrə debitor borcu	131,027	275,585

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun BOTAŞ və STEAS-dan müvafiq olaraq 28,488 ABŞ dolları və 102,540 ABŞ dolları məbləğlərində (31 dekabr 2023-cü il: müvafiq olaraq 89,641 ABŞ dolları və 185,944 ABŞ dolları) kredit üzrə debitor borcları olmuşdur.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun debitor borclarının cari və uzunmüddətli hissələri müvafiq olaraq 111,597 ABŞ dollarına və 19,430 ABŞ dollarına (31 dekabr 2023-cü il: 148,696 ABŞ dollarına və 126,889 ABŞ dollarına) bərabər olmuşdur.

BOTAŞ-dan debitor borclarına 1,999 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 4,582 ABŞ dolları) məbləğində təxirə salınmış ödəniş və 26,487 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 85,059 ABŞ dolları) məbləğində kredit üzrə debitor borcu daxildir.

13 aprel 2015-ci il tarixində Qrup TANAP A.Ş.-dəki səhmlərinin 30%-ni BOTAŞ-a 168,226 ABŞ dolları məbləğində ödəniş və 33,645 ABŞ dolları məbləğində faiz hesablanmayan təxirə salınmış ödəniş müqabilində satmışdır. İlk tanınma zamanı təxirə salınmış ödənişin ədalətli dəyəri oxşar maliyyə alətləri üçün bazarda borc üzrə faiz dərəcəsini (3.5%) istifadə etməklə cari dəyərlə 28,006 ABŞ dolları məbləğində hesablanmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il ərzində BOTAŞ-dan təxirə salınmış ödənişlə bağlı əldə edilmiş gəlir 87 ABŞ dolları (2023-cü il: 182 ABŞ dolları) məbləğində olmuş və faiz gəlirinin tərkibində tanınmışdır.

Maliyyələşdirmə Razılaşmasına uyğun olaraq, TANAP A.Ş.-in 30% səhmləri satıldıqdan sonra Şirkət BOTAŞ-in TANAP A.Ş.-də 5% səhminə aid ödəniş tələblərini maliyyələşdirmişdir. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Şirkət Maliyyələşdirmə Razılaşması üzrə mövcud olan bütün maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmişdir və rəhbərlik Maliyyələşmə Sazişi ilə əlaqədar əlavə pul vəsaiti xərcləmələrinin olmayacağını gözləyir. 31 dekabr 2024-cü il tarixində kreditin 30 iyun 2025-ci ilədək ödənilməsi gözlənilirdi. 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə BOTAŞ-dan alınacaq kredit üzrə debitor borcları ilə əlaqədar əldə edilmiş faiz gəliri 2,741 ABŞ dolları (2023-cü il: 5,411 ABŞ dolları) məbləğində olmuşdur. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrup BOTAŞ-dan 536 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 2,647 ABŞ dolları) məbləğində kredit debitor borcları üzrə GKZ tanımışdır.

2024-cü il ərzində Şirkət BOTAŞ-dan cəmi debitor borcları ilə bağlı 66,093 ABŞ dolları (2023-cü il: 68,050 ABŞ dolları) almışdır.

STEAS-dan kredit üzrə debitor borcları yalnız 102,540 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 185,944 ABŞ dolları) məbləğində təxirə salınmış ödənişdən ibarətdir.

9 fevral 2018-ci il tarixində Şirkət "STEAS" ilə TANAP A.Ş.-də 7%-lik payın satılması haqqında alqı-satqı müqaviləsi ("TANAP ASM") imzalamışdır. TANAP ASM-in imzalanmasından sonra, Şirkət TANAP A.Ş.-dən kredit üzrə debitor borclarının 7%-ni, həmçinin TANAP A.Ş.-də 7%-lik payı STEAS-a satmışdır. Ümumi ödənişin ədalətli dəyəri 392,633 ABŞ dolları olmuşdur. Bu məbləğin 95,000 ABŞ dollarında hissəsi 22 fevral 2018-ci il tarixində ödənilmişdir. 297,633 ABŞ dolları məbləğində ödənişin qalan hissəsi illik 5.74% dərəcəsi ilə faiz hesablanan təxirə salınmış ödəniş kimi uçota alınmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il ərzində Şirkət təxirə salınmış ödənişin hesablanmış faizi ilə bağlı STEAS-dan 92,530 ABŞ dolları (2023-cü il: 95,270 ABŞ dolları) almışdır və 31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq məbləğin 30 iyun 2026-cı ilə qədər ödənilməsi gözlənilirdi. 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il ərzində STEAS-dan təxirə salınmış ödənişlə bağlı əldə edilən gəlir 8,689 ABŞ dolları (2023-cü il: 13,491 ABŞ dolları) təşkil etmiş və faiz gəlirinin tərkibində tanınmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrup 271 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 709 ABŞ dolları) məbləğində STEAS-dan təxirə salınmış ödəniş üzrə GKZ-ni tanımışdır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

10. İstifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəlikləri

Qrupun fəaliyyətində istifadə olunan binalar, tikinti aktivlərinin icarəsinə dair müddəti müvafiq olaraq 6 il olan icarə müqavilələri vardır. Qrupun icarələr üzrə öhdəlikləri icarədarın icarə aktivləri ilə bağlı hüququ ilə təmin edilir. Ümumilikdə, Qrupun icarə aktivlərini təyin etmək və sub-icarəyə vermək hüququ məhduddur.

Qrupun icarə müddəti 12 ayadək olmayan müəyyən icarə müqavilələri və azdəyərli icarələri vardır. Qrup bu icarələr üzrə "qısamüddətli icarə" və "azdəyərli aktivlərin icarəsi" üzrə tanınma istisnaları tətbiq edir.

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun tanınmış istifadə hüququ olan aktivlərin balans dəyərləri və dövr ərzində hərəkətlər təqdim olunur:

	2024	2023
İlkin dəyər		
1 yanvar	37,477	37,477
Əlavələr	–	–
31 dekabr	37,477	37,477
Yığılmış köhnəlmə		
1 yanvar	(28,829)	(23,063)
İl üzrə xərc	(5,765)	(5,766)
31 dekabr	(34,594)	(28,829)
Xalis balans dəyəri		
31 dekabr	2,883	8,648

Aşağıdakı cədvəldə icarə öhdəliklərinin balans dəyərləri və dövr ərzində hərəkətləri göstərilir:

	2024	2023
1 yanvarda	10,772	17,186
Faiz xərci	494	930
Ödənişlər	(7,527)	(7,344)
31 dekabrda	3,739	10,772

Qrup hesabat tarixində aşağıdakı kimi olmuş icarə öhdəliklərini uzunmüddətli və qısamüddətli kimi təqdim edir.

Uzunmüddətli və cari icarə öhdəliklərin qalıqları aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	–	3,739
Cari icarə öhdəlikləri	3,739	7,033
İcarə fəaliyyətlərindən cəmi öhdəliklər	3,739	10,772

İcarə öhdəliklərinin cari hissəsi hesabat tarixindən sonrakı bir il ərzində ödəniləcək gələcək icarə ödənişlərinin dəyərini əks etdirir. İcarə öhdəlikləri üzrə ödəniş müddətinin təhlili Qeyd 23-də təqdim edilir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

11. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, depozitlər

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

31 dekabrda pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2024	2023
Bankda olan pul vəsaitləri, ABŞ dolları	410,212	423,811
Bankda olan pul vəsaitləri, CHF	58	215
Bankda olan pul vəsaitləri, TRY	21	45
Bankda olan pul vəsaitləri, digər	155	342
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	410,446	424,413

Depozitlər

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun 1,230,417 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 2,621,935 ABŞ dolları) məbləğində depozit qalığı olmuşdur. 5.16% (2023-cü il: 4.80%) orta faiz dərəcəsi ilə depozit qalığı ilə bağlı əldə edilmiş 64,444 ABŞ dolları (2023-cü il: 91,546 ABŞ dolları) məbləğində gəlir faiz gəliri tərkibində tanınmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrup 18 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 9 ABŞ dolları) məbləğində depozit üzrə GKZ tanımışdır.

12. Debitor borcları

31 dekabrda debitor borcları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2024	2023
AQTŞ üzrə debitor borcları	192,325	174,341
BOTAŞ üzrə debitor borcları	37,910	37,535
ŞD Operatorundan tanınan debitor borcları	62,538	53,680
Xam neftin üçüncü tərəflərə satılması üzrə debitor borcları	34,040	37,241
Cəmi debitor borcları	326,813	302,797

BOTAŞ-dan debitor borcları

TANAP sistemində hazırda mövcud olan qaz BOTAŞ və AQTŞ-ə məxsusdur və müvafiq Qaz Nəqli Sazişlərinə əsasən TANAP A.Ş. qazı çıxış məntəqələrinə çatdırmalıdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il ərzində Qrup BOTAŞ-dan əldə edilən 449,724 ABŞ dolları (2023-cü il: 450,414 ABŞ dolları) məbləğində gəlirləri tanımış və 31 dekabr 2024-cü il tarixinə BOTAŞ-dan debitor borcları 37,910 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 37,535 ABŞ dolları) olmuşdur.

AQTŞ-dan debitor borcları

31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il ərzində Qrup AQTŞ-dən 1,022,058 ABŞ dolları (2023-cü il: 1,025,974 ABŞ dolları) məbləğində gəlirlər tanımış və 31 dekabr 2024-cü il tarixinə TANAP ilə qazın nəqlinə görə AQTŞ-dən debitor borcu 93,819 ABŞ dolları təşkil etmişdir (2023-cü il: 76,757 ABŞ dolları). Bundan əlavə, Qrup 31 dekabr 2024-cü il tarixinə müvafiq qaz alqı-satqısı və təbii qazın CQD vasitəsilə nəql edilməsi müqavilələri əsasında tərəflərə satılmış ŞD təbii qaza görə 98,506 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 97,584 ABŞ dolları) məbləğində AQTŞ-dən debitor borcunu tanımışdır.

Üçüncü tərəflərə xam neft satışlarından debitor borcları

Xam neftin satışından olan debitor borcları üçüncü tərəflərə satılmış və 31 dekabr 2024-cü və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə Qrupa ödənişi köçürülməmiş neftlə bağlıdır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

13. Səhm kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital və digər ehtiyatlar

Səhm kapitalı və əlavə ödənilmiş kapital

31 dekabr 2024-cü il və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə, Şirkət hər birinin nominal dəyəri 24,158 ABŞ dolları olan 100 adi səhmi təsdiq etmiş, buraxmış və tam ödəmişdir. Hər bir səhm səhmdara bir səs hüququ verir.

31 dekabr 2024-cü il və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə əlavə ödənilmiş kapital 31,481 ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Digər ehtiyatlar

Əvvəlki illərdə Qrup TANAP A.Ş.-dəki səhmlərini BOTAŞ, BP və STEAS-a satmışdır. Satılmış səhmlərin xalis balans dəyəri ilə onların ədalətli dəyəri arasındakı 34,181 ABŞ dolları məbləğində fərqi əks etdirən bu əməliyyatların xalis nəticələri digər ehtiyatlar kimi tanınmışdır.

Bundan əlavə, Qrupun asılı müəssisəsi TAP AG borc öhdəliklərindən yaranan faiz riskini hedc etmək üçün 2019-cu ildə müxtəlif maliyyə təşkilatları ilə hedcinq müqavilələri bağlamışdır. Bu hedcinq alətinin ədalətli dəyərindəki dəyişiklik nəticəsində TAP AG hər il maliyyə hesabatlarında digər məcmu gəliri və ya zərəri tanıyır. Qrupun TAP AG tərəfindən tanınan məcmu zərərdəki 20%-lik payı 31 dekabr 2024-cü ildə başa çatan ildə 10,528 ABŞ dollarına (2023-cü il: 26,306 ABŞ dolları məbləğində digər məcmu gəlir) bərabər olmuşdur. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun bu hedcinq aləti üzrə yığılmış gəliri 33,347 ABŞ dollarına (31 dekabr 2023-cü il: yığılmış gəlir: 43,875 ABŞ dolları) bərabər olmuşdur.

14. Borc öhdəlikləri və dövlət qrantı

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə faiz hesablanan borclar aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Borc	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
İstiqrazlar	2,043,367	4,596,896
Qeyri-nəzarət payına sahib olan səhmdarlardan kreditlər	–	146,465
Maliyyə müəssisələrindən kreditlər	1,605,407	1,774,555
Cəmi borc öhdəlikləri	3,648,774	6,517,916

31 dekabr 2024-cü il tarixinə borcların ilkin valyutası və ödəniş tarixləri aşağıda göstərilmişdir:

Borc	İlkin valyuta	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2024-cü il	
			Uzunmüddətli hissə	Cari hissə
ARDNF tərəfindən alınmış istiqrazlar	ABŞ dolları	may-noyabr 2024	–	–
Avrobond 1	ABŞ dolları	mart 2026-cı il	988,758	27,471
Avrobond 2	ABŞ dolları	mart 2026-cı il	1,027,138	–
BOTAŞ-dan kredit	ABŞ dolları	dekabr 2036-cı il	–	–
BP International Limited tərəfindən zəmanət olunmuş Kommersiya Banklarından kredit	ABŞ dolları	mart 2025-ci il	–	–
BP-dən kredit	ABŞ dolları	dekabr 2036-cı il	–	–
STEAS-dan kredit	ABŞ dolları	dekabr 2036-cı il	–	–
BYİB-dən kredit	ABŞ dolları	dekabr 2046-cı il	334,777	17,247
AlİB-dən kredit	ABŞ dolları	dekabr 2046-cı il	510,261	26,630
AYİB-dən kredit	ABŞ dolları	oktyabr 2035-ci il	333,300	37,440
AlİB tərəfindən zəmanət olunmuş kredit	ABŞ dolları	dekabr 2032-ci il	301,559	44,193
Cəmi borc öhdəlikləri			3,495,793	152,981

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

14. Borc öhdəlikləri və dövlət qrantı (davamı)

31 dekabr 2023-cü il tarixinə borcların ilkin valyutası və ödəniş tarixləri aşağıda göstərilmişdir:

Borc	İlkin valyuta	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2023-cü il	
			Uzunmüddətli hissə	Cari hissə
ARDNF tərəfindən alınmış istiqrazlar	ABŞ dolları	may-noyabr 2024	–	2,543,768
Avrobond 1	ABŞ dolları	mart 2026-cı il	988,758	26,067
Avrobond 2	ABŞ dolları	mart 2026-cı il	1,038,303	–
BOTAŞ-dan kredit	ABŞ dolları	dekabr 2036-cı il	–	112,183
BP International Limited tərəfindən zəmanət olunmuş Kommersiya Banklarından kredit	ABŞ dolları	mart 2025-ci il	–	36,921
BP-dən kredit	ABŞ dolları	dekabr 2036-cı il	–	8,084
STEAS-dan kredit	ABŞ dolları	dekabr 2036-cı il	–	26,198
BYİB-dən kredit	ABŞ dolları	dekabr 2046-cı il	350,700	17,297
AlİB-dən kredit	ABŞ dolları	dekabr 2046-cı il	540,184	27,169
AYİB-dən kredit	ABŞ dolları	oktyabr 2035-ci il	370,423	38,602
AlB tərəfindən zəmanət olunmuş kredit	ABŞ dolları	dekabr 2032-ci il	348,849	44,410
Cəmi borc öhdəlikləri			3,637,217	2,880,699

31 dekabr 2024-cü ildə Qrupun 1 aylıq faiz müddətləri və 6 aylıq faiz müddətləri olan Təminatlı Overnait Maliyyələşdirmə Dərəcəsi ("SOFR") ilə dəyişkən faiz dərəcəli borclar üzrə riskləri müvafiq olaraq sıfır ABŞ dollarına və 1,253,383 ABŞ dollarına bərabər olmuşdur. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə 1 aylıq faiz müddətləri və 6 aylıq faiz müddətləri olan Təminatlı Overnait Maliyyələşdirmə Dərəcəsi ("SOFR") ilə dəyişkən faiz dərəcəli borclar üzrə risklər müvafiq olaraq 183,386 ABŞ dollarına və 3,913,405, ABŞ dollarına bərabər olmuşdur.

Dövlət qrantı

Qeyd 1-də göstərilən layihələrdə Qrupun pay alışıların maliyyələşdirilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 fevral 2014-cü il tarixli Fərmanı ilə vacib sosial-iqtisadi layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün təsis edilmiş dövlət fondu olan ARDNF-ə tapşırılmışdır. Fərmana müvafiq olaraq, 2014-cü ildə Qrup ARDNF tərəfindən alınmış 10 illik müddəti olan cəmi 2,516,996 ABŞ dolları məbləğində istiqrazlar buraxmışdır. İlkin tanınmada Qrup istiqrazların ədalətli dəyərini oxşar maliyyə alətləri üçün bazar dərəcəsini istifadə etməklə (4.5% + 6 aylıq LIBOR) hesablamışdır və istiqrazların ədalətli dəyəri ilə balans dəyəri arasındakı 704,270 ABŞ dolları məbləğində fərqi konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda dövlət qrantı kimi tanımışdır.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə dövlət qrantı 458,281 ABŞ dollarına (31 dekabr 2024-cü il: 515,530 ABŞ dolları) bərabər olmuşdur. 31 dekabr 2024-cü ildə başa çatan il ərzində Qrup 57,249 ABŞ dolları məbləğində (2023-cü il: 21,610 ABŞ dolları) dövlət qrantından gəlir tanımış və bu məbləğ digər gəlirin tərkibinə daxil edilmişdir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

14. Borc öhdəlikləri və dövlət qrantı (davamı)**Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərə dəyişikliklər**

	1 yanvar 2024-cü il	Pul vəsaitlərinin hərəkətləri	Qeyri-pul vəsaitlərinin hərəkəti	Maliyyə xərci	Digər	31 dekabr 2024-cü il
Uzunmüddətli faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	3,637,217	-	(339,945)	198,521	-	3,495,793
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	3,739	-	(3,739)	-	-	-
Cari icarə öhdəlikləri	7,033	(7,527)	3,739	494	-	3,739
Cari faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	2,880,699	(3,312,046)	341,058	143,270	-	152,981
Ödəniləcək dividendlər	-	-	-	-	115,076	115,076
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən cəmi öhdəliklər	6,528,688	(3,795,002)	691,618	342,285	115,076	3,767,589

	1 yanvar 2023-cü il	Pul vəsaitlərinin hərəkətləri	Qeyri-pul vəsaitlərinin hərəkəti	Maliyyə xərci	Digər	31 dekabr 2023-cü il
Uzunmüddətli faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	6,401,955	-	(2,982,457)	217,719	-	3,637,217
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	10,772	-	(7,033)	-	-	3,739
Cari icarə öhdəlikləri	6,414	(7,344)	7,033	930	-	7,033
Cari faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	781,003	(1,177,599)	2,978,614	298,681	-	2,880,699
Ödəniləcək dividendlər	-	-	-	-	-	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən cəmi öhdəliklər	7,200,144	(1,184,943)	(3,843)	517,330	-	6,528,688

15. Aktivlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklər

Qrup neft-qaz avadanlıqlarının istismardan çıxarılması ilə bağlı hüquqi və praktiki təcrübədən irəli gələn öhdəlik daşıyır. Aktivlərin istismardan çıxarılması ilə əlaqəli öhdəliklər üzrə ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2024- cü il	31 dekabr 2023- cü il
İlkin balans dəyəri	527,612	183,579
İl ərzində əlavə öhdəlik	(18,984)	(3,953)
Əlavə iştirak payının alınması	-	336,899
5%-lik iştirak payının köçürülməsi	(114,020)	-
Cari dəyər diskontunun ləğv edilməsi	29,351	24,112
Diskont dərəcəsinin nəzərdən keçirilməsinin təsiri	12,902	(13,025)
Qalıq balans dəyəri	436,861	527,612

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

15. Aktivlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklər (davamı)

ŞD HPBS-nin, CQBK və TANAP TƏMHS-in müddəalarına uyğun olaraq, bütün podratçı tərəflər ŞD HPBS-nin və CQBK və TANAP-in müddəti başa çatandan sonra tikinti aktivlərinin istismardan çıxarılması və sökülməsini maliyyələşdirmək üçün istifadə ediləcək ləğv etmə fonduna qoyuluşlar etmək öhdəliyini daşıyırlar.

ŞD HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq, istismardan çıxarma fondunun maksimal məbləği əsaslı məsrəflərin 10%-dən artıq ola bilməz. Aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə öhdəliklər hər maliyyə ilinin sonunda artıq istifadədə olan aktivlərlə bağlı çəkilmiş kapital məsrəfləri əsasında qiymətləndirilir. ŞD HPBS-də istifadə edilən hasilat qurğularının ləğv edilməsi üçün təxmin edilən diskontlaşdırılmamış xərcdə Qrupun payı 31 dekabr 2024-cü il tarixinə 647,957 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 808,024 ABŞ dolları) olmuşdur. Qrup istismardan çıxarma öhdəliyinin qiymətləndirilməsində 3.34% (31 dekabr 2023-cü il: 3.66%) inflyasiya dərəcəsindən istifadə etmişdir. Qrup gözlənilən istismardan çıxarılma xərclərini diskont etmək üçün pulların vaxt dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini əks etdirən 7.34% (31 dekabr 2023-cü il: 6.93%) dərəcəni istifadə etmişdir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun CQBK qurğularının istismardan çıxarılması ilə bağlı gözlənilən diskont edilməmiş xərclərdə payı 125,740 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 123,429 ABŞ dolları) olmuşdur. Qrup TƏMHS-in qüvvəsinə xitam verildə istismardan çıxarma öhdəliyinin qiymətləndirilməsində 2.26% (31 dekabr 2023-cü il: 2.5%) inflyasiya dərəcəsindən istifadə etmişdir. Qrup gözlənilən istismardan çıxarma xərclərini diskont etmək üçün pulun vaxt dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini əks etdirən 7.34% (31 dekabr 2023-cü il: 8%) dərəcəsindən istifadə etmişdir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun TANAP boru kəməri obyektlərinin istismardan çıxarılması üçün gözlənilən diskont edilməmiş dəyərdə payı 224,465 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 219,421 ABŞ dolları) olmuşdur. Qrup TƏMHS-in qüvvəsinə xitam verildə istismardan çıxarma öhdəliyinin qiymətləndirilməsində 2.03% (31 dekabr 2023-cü il: 2.75%) inflyasiya dərəcəsindən istifadə etmişdir. Qrup gözlənilən istismardan çıxarılma xərclərini diskont etmək üçün pulların vaxt dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini əks etdirən 5.63% (31 dekabr 2023-cü il: 7.37%) vergidən əvvəlki dərəcəni istifadə etmişdir.

16. Ticarət və digər kreditör borcları, hesablanmış öhdəliklər

Ticarət və digər kreditör borcları və hesablanmış öhdəliklər əsas etibarlı ilə 31 dekabr 2024-cü və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə ŞD layihəsinin 2-ci Fazasının işlənməsi, CQBK-nin genişləndirilməsi və TANAP Faza 0 və 1-in əməliyyatı ilə bağlı olan öhdəliklərdən ibarətdir.

Audit haqqı

İl ərzində EY şəbəkəsinin firması tərəfindən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilə əhatə olunan qrup üçün göstərilən audit xidmətləri üçün xidmət haqqı, o cümlədən auditi üçün xidmət haqqı 197 ABŞ dolları (2023-cü il: 177 ABŞ dolları) təşkil edir. EY şəbəkəsinin firmaları tərəfindən Qrupa qeyri-audit xidmətləri göstərilməmişdir.

17. Gəlirlər

31 dekabrda başa çatan il üzrə Qrupun gəlirləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2024	2023
Qazın satışından gəlirlər	1,232,020	1,154,173
Xam neftin satışından gəlirlər	465,726	387,608
Qazın nəqlindən gəlirlər	1,551,805	1,524,603
Cəmi gəlirlər	3,249,551	3,066,384

ŞD HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq, neft və qazdan əldə edilən mənfəət hər bir təqvim rübünün sonuna Podratçı Tərəflərin əldə etdiyi vergidən sonrakı real səmərəlilik dərəcəsinə müvafiq olaraq Hökumət və Podratçı Tərəflər arasında paylaşdırılır. 2023-cü və 2024-cü illər ərzində mənfəət nefti və qazı 55% və 45% dərəcələri ilə Dövlətin xeyrinə bölüşdürülmüşdür.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

17. Gəlirlər (davamı)

Aşağıda 31 dekabrda Qrupun müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlərinin bölüşdürülməsi göstərilir:

31 dekabr 2024-cü il	Neft-qaz	Paylanma	Cəmi
Mal və ya xidmətin növü			
Təbii qazın satışı	1,232,020	–	1,232,020
Xam neftin satışı	465,726	–	465,726
Nəqldən gəlirlər	–	1,551,805	1,551,805
Cəmi	1,697,746	1,551,805	3,249,551
Azərbaycan	1,697,746	52,014	1,749,760
Gürcüstan	–	28,008	28,008
Türkiyə	–	1,471,783	1,471,783
Cəmi	1,697,746	1,551,805	3,249,551
Müəyyən vaxtda çatdırılmış mallar	1,697,746	–	1,697,746
Müəyyən müddət ərzində göstərilmiş xidmətlər	–	1,551,805	1,551,805
Cəmi	1,697,746	1,551,805	3,249,551

31 dekabr 2023-cü il	Neft-qaz	Paylanma	Cəmi
Mal və ya xidmətin növü			
Təbii qazın satışı	1,154,173	–	1,154,173
Xam neftin satışı	387,608	–	387,608
Nəqldən gəlirlər	–	1,524,603	1,524,603
Cəmi	1,541,781	1,524,603	3,066,384
Azərbaycan	1,541,781	31,340	1,573,121
Gürcüstan	–	16,875	16,875
Türkiyə	–	1,476,388	1,476,388
Cəmi	1,541,781	1,524,603	3,066,384
Müəyyən vaxtda çatdırılmış mallar	1,541,781	–	1,541,781
Müəyyən müddət ərzində göstərilmiş xidmətlər	–	1,524,603	1,524,603
Cəmi	1,541,781	1,524,603	3,066,384

18. Satışların maya dəyəri

31 dekabr tarixində tamamlanan il üzrə Qrupun satışlarının maya dəyəri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	Qeyd	2024	2023
Neft-qaz aktivlərinin köhnəlməsi və tükənməsi	6	637,782	581,419
Digər xərclər	5	67,353	30,503
		705,135	611,922

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

19. Faiz gəliri

31 dekabrda başa çatan il üzrə Qrupun faiz gəliri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	Qeyd	2024	2023
Depozitlər üzrə gəlir	11	64,444	91,546
STEAŞ-dan alınacaq kredit üzrə hesablanmış gəlir	9	8,689	13,491
Xəzinədarlıq fəaliyyətindən gəlir	7, 22	19,147	–
BOTAŞ-dan alınacaq kredit üzrə hesablanmış gəlir	9	2,831	5,593
Digər, o cümlədən cari hesab üzrə faiz gəliri		59,352	5,560
Cəmi faiz gəliri		154,463	116,190

20. Vergilər

31 dekabrda başa çatan il üzrə Qrupun mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan təşkil olunmuşdur:

	2024	2023
Cari mənfəət vergisi xərci	110,297	35,340
Təxirə salınmış vergi xərci	55,840	320,960
Mənfəət vergisi xərci	166,137	356,300

Gözlənilən və faktiki vergi ödənişi arasında üzləşdirmə aşağıda təqdim olunur:

	2024	2023
Vergidən əvvəlki mənfəət	1,877,200	1,634,085
Yerli qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən edilmiş 20 faiz dərəcəsi ilə nəzəri vergi xərci	375,440	326,817
Fərqli vergi dərəcəsinin törəmə müəssisəyə təsiri (27%)	11,590	8,646
Vergi tutulmayan gəlir	(276,733)	(342,960)
Təxirə salınmış vergi xərcinin tanınması	55,840	363,797
Mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən mənfəət vergisi xərci	166,137	356,300

Qrup konsolidasiya edilmiş vergi bəyannaməsini təqdim etmir. Qrupun cari strukturu baxımından Qrupun ayrı-ayrı müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri Qrupun digər müəssisələrinin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz və müvafiq olaraq, vergilər konsolidasiya edilmiş vergi zərəri mövcud olanda belə hesablanı bilər. Bu səbəbdən, təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri yalnız vergiyə cəlb olunan eyni müəssisəyə aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə Qrupun təxirə salınmış vergi xərci aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2024	2023
Yığılmış zərərlərə görə təxirə salınmış vergi faydası	48,631	(5,306)
Müvəqqəti fərqlərə görə təxirə salınmış vergi faydası	8,317	326,021
Azərbaycanda mənfəət vergisinə görə təxirə salınmış vergi faydası	(1,108)	245
Təxirə salınmış vergi xərci	55,840	320,960

Yığılmış zərərlərə görə təxirə salınmış vergi xərcləri

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Şirkətin MVB-sində yığılmış mənfəəti 154,275 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 243,156 ABŞ dolları məbləğində yığılmış zərər) təşkil edir. Keçən ilki yığılmış zərər tam istifadə edilmiş, nəticədə 48,631 ABŞ dolları məbləğində təxirə salınmış vergi xərci (31 dekabr 2023-cü il: 5,306 ABŞ dolları məbləğində təxirə salınmış vergi faydası) və 30,855 ABŞ dolları məbləğində mənfəət vergisi xərci (31 dekabr 2023-cü il: sıfır) yaranmışdır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

20. Vergilər (davamı)

Yığılmış zərərlərə görə təxirə salınmış vergi xərci

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Şirkət yaxın gələcəkdə qaytarılması mümkün olan 1,671,690 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 1,630,105 ABŞ dolları) məbləğində müvəqqəti fərq üçün 334,338 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 326,021 ABŞ dolları) məbləğində təxirə salınmış vergi öhdəliyini tanımışdır. Qrup, TANAP A.Ş. tərəfindən kreditlərin tam qaytarılmasını və dividendlərin paylanılmasına başladığını, eləcə də AzTAP GmbH tərəfindən kreditlərin ödənilməsində irəliləyişi nəzərə alaraq, yaxın gələcəkdə vəsaitlərin bölüşdürülməsini təfərrüatı ilə qiymətləndirmişdir.

Təxirə salınmış verginin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Əlavə olaraq, Şirkətin təxirə salınmış vergi öhdəliyinin və təxirə salınmış vergi aktivinin qalıqları, eyni vergi tutulan müəssisəyə aid olduğu üçün, əvəzləşdirilmişdir. Nəticədə, Şirkətin 31 dekabr 2024-cü il tarixinə təxirə salınmış vergi öhdəliyi və təxirə salınmış vergi aktivinin qalıqları müvafiq olaraq sıfır və 334,338 ABŞ dolları olmuşdur (31 dekabr 2023-cü il: müvafiq olaraq sıfır və 277,390 ABŞ dolları). Qrupun 31 dekabr 2024-cü il tarixinə təxirə salınmış vergi öhdəliyi və təxirə salınmış vergi aktivinin qalıqları müvafiq olaraq 396,530 ABŞ dolları və 109,800 ABŞ dolları olmuşdur (31 dekabr 2023-cü il: 340,690 ABŞ dolları və 44,075 ABŞ dolları).

ŞD layihəsi çərçivəsində vergilərin tutulması

ŞD HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq, Podratçı Tərəflər ŞD layihəsi əsasında əməliyyatlara aid olan mənfəət vergilərinin ödənilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Həmin müddəalara uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının müvafiq dövlət orqanı Dövlət büdcəsinə hər bir podratçı tərəfin mənfəət vergisini ödəyir və müvafiq məbləğin əvəzini dövlətə aid olan kondensat və təbii qazla qaytarır. Beləliklə, 2024-cü və 2023-cü illər üçün ŞD ilə bağlı mənfəət vergisi tanınmamışdır. ŞD HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq, Qrup müəyyən standart əməliyyat vergilərindən, o cümlədən Azərbaycanın əlavə dəyər vergisindən azaddır.

CQBK layihəsi çərçivəsində vergilərin tutulması

SGC Midstream MMC vergi orqanları qarşısında vergilərlə bağlı bütün məsələlərdə SCPC şirkətini özünün təmsilçisi seçmişdir, belə ki, Qrup Azərbaycan TƏMHS-ə uyğun olaraq vergi seçən səhmdar deyildir. SCPC şirkəti gəlir və çıxılmalarına və nəql etdiyi təbii qaza görə Azərbaycanda mənfəət vergisinə və Gürcüstanda minimal vergiyə görə məsuliyyət daşıyır. Bu vergilər vergi seçməyən səhmdarlara, o cümlədən Qrupa aid edilə bilər.

Aşağıdakı vergilər tətbiq edilmişdir:

- ▶ Azərbaycanda sabit 27% dərəcə ilə mənfəət vergisi;
- ▶ Gürcüstanda sabit 25% dərəcə ilə mənfəət vergisi;
- ▶ 2024-cü və 2023-cü illərdə Gürcüstan-Türkiyə sərhədinə çatdırılmış min kub metr qaz üzrə müvafiq olaraq 3.50 və 3.43 ABŞ dolları dərəcəsi ilə Gürcüstanda minimal vergi ("GMV").

MHBS və TƏMHS arasındakı uçot fərqlərinə görə yaranmış müvəqqəti fərqlər üzrə CQDŞ-nin təxirə salınmış vergi öhdəlikləri hesablanmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun CQDŞ-nin təxirə salınmış vergi öhdəliklərindəki payı 62,192 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 63,300 ABŞ dolları) olmuşdur.

Gürcüstanda mənfəət vergisi və minimal vergi

Gürcüstan TƏMHS-ə uyğun olaraq, SCPC şirkəti Gürcüstanda aparılan əməliyyatlardan əmələ gələn gəlirdən təsbit 25% dərəcəsi ilə mənfəət vergisini ödəməlidir. SCPC şirkəti maliyyə ili ərzində vergi tutulan mənfəət əldə etmirsə, o, GMV-ni ödəməlidir. Əvvəlki dövrlər üzrə GMV gələcək dövrlərə məhdudiyyət qoyulmadan köçürülməli və SCPC şirkətinin Gürcüstanda gələcək mənfəət vergisi öhdəliyinə aid edilməlidir. Qrup ehtimal edir ki, GMV Gürcüstan TƏMHS əsasında mənfəət vergisini aşacaq.

Mənfəət vergisi üzrə ehtiyat əsasən Qrupun 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə Azərbaycan mənfəət vergisi xərcində və SCPC şirkətinin təxirə salınmış vergi xərcində payından ibarətdir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

20. Vergilər (davamı)

TANAP A.Ş.-in əməliyyat vergisi

Türkiyə Respublikası ilə TANAP A.Ş. arasında imzalanmış sazişə uyğun olaraq müəyyən edilmişdir ki, TANAP A.Ş.-nin korporativ mənfəət vergisi yalnız boru kəməri istifadəyə verildikdən sonra boru kəməri ilə ötürülən təbii qazın həcminə əsaslanacaq. 7 aprel 2018-ci il tarixində alınmış vergilərin ödənilməsinə dair göstərişə uyğun olaraq, TANAP A.Ş.-dən korporativ mənfəət vergisi tutulmur. 2024-cü ildə TANAP A.Ş. giriş məntəqəsində ölçülmüş qazın hər min kub metri üzrə 6.70 ABŞ dolları məbləğində (2023-cü il: qazın hər min kub metri üzrə 6.57 ABŞ dolları) vergi ödəməlidir.

21. Dividendlərin paylanması

31 dekabrda ödəniləcək dividendlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2024	2023
2021-ci, 2022-ci və 2023-cü illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət üçün qeyri-nəzarət pay sahiblərinə elan olunmuş dividendlər	575,429	–
Çıxılın: qeyri-nəzarət pay sahiblərinə ödənilmiş dividendlər	(460,353)	–
Ödəniləcək dividendlər	115,076	–

Dividendlər TANAP A.Ş.-nin 29 mart 2024-cü il tarixində Növbəti Ümumi Yığıncaqda təsdiq edilmiş və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatla ayrıca maddə kimi daxil edilmişdir.

2024-cü ildə Şirkət TANAP A.Ş.-dən 479,169 ABŞ dolları məbləğində dividendlər almışdır (2023-cü il: sıfır).

22. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Ümumi nəzarət altında olan əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Əlaqəli tərəf	31 dekabr 2024-cü il tarixinə və həmin tarixdə başa çatan il üzrə							Əlaqəli tərəflərdən alınmış məbləğlər	Əlaqəli tərəflərə ödənilmiş məbləğlər
	Borc öhdəlikləri (cari və uzunmüddətli)	Digər cari aktivlər (Avans ödənişləri)	Debitor borcları	Kredit üzrə debitor borcları (cari və uzunmüddətli)	Xəzinədarlıq fəaliyyəti (investisiya)	Gəlirlər			
ARDNF (Qeyd 14)	–	–	–	–	–	–	–	2,658,255	
SOCAR MİƏİ	–	–	–	–	–	–	–	2,046	
AQTŞ (Qeyd 12)	–	11,147	192,325	–	–	2,007,500	2,008,214	–	
STEAS (Qeyd 9, 14)	–	–	–	102,540	–	–	92,530	92,530	
SOCAR Capital MMC (Qeyd 7)	–	–	–	–	1,309,631	–	17,417	–	
Əlaqəli tərəflər üçün cəmi	–	11,147	192,325	102,540	1,309,631	2,007,500	2,118,161	2,752,831	
Əlaqəli və əlaqəli olmayan tərəflər üçün cəmi	3,648,774	32,675	326,813	131,027	1,309,631	3,361,278			

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

22. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar (davamı)

31 dekabr 2023-cü il tarixinə və həmin tarixdə başa çatan il üzrə								
Əlaqəli tərəf	Borc	Digər cari aktivlər (Avans ödənişləri)	Debitor borcları	Kredit üzrə	Xəzinədarlıq fəaliyyəti (investisiya)	Gəlirlər	Əlaqəli tərəflərdən alınmış məbləğlər	Əlaqəli tərəflərə ödənilmiş məbləğlər
	öhdəlikləri (cari və uzunmüddətli)			debitor borcları (cari və uzunmüddətli)				
ARDNF (Qeyd 14)	2,543,768	-	-	-	-	-	-	145,400
SOCAR MİƏİ	-	-	-	-	-	-	-	1,456
AQTŞ (Qeyd 12)	-	10,083	174,341	-	-	1,978,793	2,091,077	-
STEAS (Qeyd 9, 14)	26,199	-	-	185,944	-	-	95,270	95,270
SOCAR Capital MMC (Qeyd 7)	-	-	-	-	-	-	-	-
Əlaqəli tərəflər üçün cəmi	2,569,967	10,083	174,341	185,944	-	1,978,793	2,186,347	242,126
Əlaqəli və əlaqəli olmayan tərəflər üçün cəmi	6,517,916	24,745	302,797	275,585	-	3,143,995		

SOCAR MİƏİ

Xam neft satışı üzrə agentlik müqaviləsinə əsasən, Qrup ŞD HPBS nefti ilə bağlı ticarət və marketing agentini kimi SOCAR-ın törəmə müəssisəsi olan SOCAR Marketing və Əməliyyatlar idarəsini ("SOCAR MİƏİ") təyin etmişdir. SOCAR MİƏİ Qrupdan satılmış xam neftin dəyərinin 0.5%-i dərəcəsində (ƏDV daxil) agentlik və marketing xidmətləri üçün komissiya haqlarını tutur.

AQTŞ

AQTŞ ŞD HPBS-nin Podratçı Tərəfi tərəfindən ŞD qazının satılması ilə bağlı marketing, uçot, billing, ödəmə və digər inzibati əməliyyatlar üzrə hesabatların hazırlanması üçün təsis edilmiş şirkətdir. 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə AQTŞ-dən daxilolmalar qazın AQTŞ-yə satılmasından 1,003,310 ABŞ dolları (2023-cü il: 1,044,611 ABŞ dolları) məbləğində və təbii qazın TANAP vasitəsilə nəql edilməsi üzrə 1,004,904 ABŞ dolları məbləğində (2023-cü il: 1,046,466 ABŞ dolları) alınmış pul vəsaitlərindən ibarətdir.

Qrup SOCAR ilə AQTŞ arasında müvafiq olaraq 08 yanvar 2024-cü il və 28 fevral 2023-cü il tarixlərində bağlanmış və vaxtaşırı olaraq düzəlişlər edilən QTM-lər ilə əlaqədar 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə 19,715 ABŞ dolları və 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə 18,880 ABŞ dolları məbləğində mənfəətin müvafiq hissəsini digər gəlir kimi tanımışdır.

Ümumi nəzarət altında olan əlaqəli tərəflər qarşısında öhdəliklər Qeyd 24-də açıqlanır.

Əsas rəhbərlik heyəti

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə baş rəhbərlik heyəti Qrupun Baş direktoru, Baş direktorun müavini və 3 departament direktorundan ibarət olmuşdur. Baş rəhbərlik heyətinin üzvlərinə ödənilən məcmu haqq və bu kateqoriya daxilində tam ştat əsası ilə haqq alan müəyyən edilmiş rəhbərlərin sayı aşağıdakı kimidir:

	2024	2023
Məcmu haqq	303	325
Şəxslərin sayı	5	5

Həmçinin, 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il ərzində Şirkət, 2014-cü ilin dekabr ayında imzalanmış Operator xidmətləri haqqında razılaşma əsasında, cəmi 1,389 ABŞ dolları (2023-cü il: 1,426 ABŞ dolları) məbləğində SOCAR Upstream Management International MMC və SOCAR Midstream Operations MMC tərəfindən təqdim edilmiş idarəetmə xidmətləri üçün xərclər çəkmişdir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin məqsədləri və prinsipləri

Maliyyə riski amilləri

Fəaliyyətin adi gedişində Qrup kredit, likvidlik və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri dəyişmələri nəticəsində yaranır. Qrupun ümumi risk idarəetmə proqramı maliyyə bazarlarında qeyri-müəyyənlikləri əhatə edir və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdır. İdarəetmə üzrə müəyyən edilmiş rəsmi prosedurların olmamasına baxmayaraq, Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

(i) Faiz dərəcəsi riski

Qrup dəyişkən faiz dərəcələri ilə maliyyə öhdəlikləri və aktivləri üzrə faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır. Bu riski azaltmaq üçün, Qrupun rəhbərliyi cari faiz dərəcəsi mühitinin dövrü təhlilini aparır və təhlilin nəticələrinə əsasən rəhbərlik maliyyələşmənin sabit dərəcəli və ya dəyişkən dərəcəli əsasla əldə edilməsinin daha əlverişli olması barədə qərar verir.

Faiz hesablanan öhdəliklər və aktivlərin əksəriyyəti üçün dəyişkən faiz Qrup qarşısında SOFR-da dəyişikliklər səbəbindən baş verən faizin ödənilməsi və alınmasında dəyişikliklər riskini yaradır.

2024	Dəyişən göstəricidə dəyişiklik		Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir	
	Artma	Azalma	Artmadan sonra	Azalmadan sonra
SOFR	+4.41	-0.09	(49,263)	1,021
2023	Dəyişən göstəricidə dəyişiklik		Vergidən əvvəlki zərərə təsir	
	Artma	Azalma	Artmadan sonra	Azalmadan sonra
SOFR	+3.82	-3.82	(85,192)	85,192

(ii) Kredit riski

Maliyyə alətləri bu və ya digər dərəcədə kredit risklərinə məruz qalır. Qrup debitor borcları portfeli, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, depozitlər, debitor borcları və digər cari və uzunmüddətli aktivlərlə əlaqədar kredit riskinə məruz qalır və qarşı-tərəfin öhdəliklərinin yerinə yetirmədiyi təqdirdə zərər çəke bilər.

Qrupun kredit riski 31 dekabr 2024-cü və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə maksimal risk həcmi müvafiq olaraq 3,410,366 ABŞ dolları və 3,626,954 ABŞ dolları məbləğində olmaqla, qarşı-tərəfin öhdəliklərini yerinə yetirmədiyindən irəli gəlir.

Qrup pul vəsaitlərini kredit etibarlılığı yüksək olan (əsasən kredit reytingi agentlikləri tərəfindən A1 reytingini almış) maliyyə institutlarında yerləşdirir. Qrup adətən tanınmış və etibarlı üçüncü tərəflərlə ticarət aparır. Qrupun siyasətinə görə, kondensat alıb-satmaq istəyən bütün sifarişçilər akkreditivlərin buraxılmasını əldə etməlidirlər. Qaz satışları AQTŞ vasitəsilə dövlət müəssisələri və ya güclü maliyyə vəziyyəti olan müəssisələrlə aparılır.

(iii) Likvidlik riski

Qrup vəsaitlərin çatışmazlığı riskini müntəzəm qaydada xalis maliyyə borcu göstəricisini təhlil etməklə nəzarət altında saxlayır. Xalis maliyyə borcu cəmi maliyyə öhdəlikləri və pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri arasında yaranan fərqdən ibarətdir. Qrupun məqsədi kreditlərdən istifadə etməklə maliyyələşdirmənin fasiləsizliyi və çevikliyi arasında tarazlığı saxlamaqdır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin məqsədləri və prinsipləri (davamı)

Maliyyə riski amilləri (davamı)

Aşağıdakı cədvəllərdə Qrupun müqavilələr üzrə diskontlaşdırılmamış ödənişləri əsasında 31 dekabr 2024-cü və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə maliyyə öhdəliklərinin müddətlərinin icmalı əks etdirilmişdir:

2024	Tələb əsasında	3-12 ay	1-5 il	>5 il	Cəmi
Ticarət və digər kreditör borcları	–	190,015	–	–	190,015
Hesablanmış öhdəliklər	–	56,618	–	–	56,618
İcarə öhdəlikləri	1,870	1,870	–	–	3,739
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	–	341,080	2,807,635	1,369,923	4,518,638
Ödəniləcək dividendlər	–	115,076	–	–	115,076
Cəmi	–	704,659	2,807,635	1,369,923	4,884,086

2023	Tələb əsasında	3-12 ay	1-5 il	>5 il	Cəmi
Ticarət və digər kreditör borcları	–	131,638	–	–	131,638
Hesablanmış öhdəliklər	–	82,132	–	–	82,132
İcarə öhdəlikləri	1,859	5,669	3,810	–	11,338
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	–	3,199,864	3,019,093	1,611,557	7,830,514
Ödəniləcək dividendlər	–	–	–	–	–
Cəmi	1,859	3,419,303	3,022,903	1,611,557	8,055,622

(iv) Məzənnə riski

Şirkətin funksional valyutası ABŞ dollarıdır və maliyyə aktivləri/öhdəlikləri əsasən ABŞ dolları ilə ifadə edilir. Şirkət məzənnə dəyişikliyinə xarici valyutada ifadə edilmiş aktiv və öhdəliklərə çevrilməsinə təsiri nəticəsində yaranan xarici valyuta riskinə məruz qalır. Valyuta riski gələcək əməliyyatlar və qeydə alınmış aktiv və öhdəliklər səbəbindən yaranır. Bu risklər xarici valyuta mövqeyinin monitorinqi və təhlili (davamı) ilə balanslaşdırılır.

(v) Kapitalın idarə edilməsi

Kapitalın idarə edilməsində Qrupun əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları qəbul etməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasının təmin edilməsi və hökumətin, investorların və kreditörün işgüzar fəaliyyətinin dəstəklənməsindən ibarətdir. Qrup idarə etdiyi məcmu kapitalı aşağıdakı kimi hesablayır:

	31 dekabr 2023-ci il	31 dekabr 2022-ci il
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 14)	3,495,793	3,637,217
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 14)	152,981	2,880,699
Çıxılsın: pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 11)	(410,446)	(424,413)
Çıxılsın: depozitlər (Qeyd 11)	(1,230,417)	(2,621,935)
Çıxılsın: qısamüddətli investisiyalar (Qeyd 7)	(1,309,631)	–
Xalis borc	698,280	3,471,568
Ana şirkətin səhmdarlarına aid olan kapital	5,265,313	4,155,150
Kapital	5,963,593	7,626,718
Ödəmə qabiliyyəti əmsali	12%	46%

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin məqsədləri və prinsipləri (davamı)

Maliyyə riski amilləri (davamı)

(vi) Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında baş tutacaq əməliyyat əsnasında aktivin satılması üçün qəbul olunacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək məbləği əks etdirir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək vacibdir. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə etmişdir.

Aşağıdakı cədvəl konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri ilə ədalətli dəyərlərinin siniflər üzrə müqayisəsidir:

		31 dekabr 2024-cü il	
		Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 11)		410,446	410,446
Depozitlər (Qeyd 11)		1,230,417	1,230,417
Debitor borcları (Qeyd 12)		326,813	326,813
Digər cari aktivlər		1,494	1,494
Digər uzunmüddətli aktivlər		538	538
Kredit üzrə debitor borclarının cari hissəsi (Qeyd 9)		111,597	106,163
Kredit üzrə debitor borcları (Qeyd 9)		19,430	19,430
Qısamüddətli investisiyalar (Qeyd 7)		1,309,631	1,309,631
Cəmi maliyyə aktivləri		3,410,366	3,404,932
Ticarət və digər kreditor borcları		(190,015)	(190,015)
Hesablanmış öhdəliklər		(56,618)	(56,618)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 14)		(152,981)	(152,981)
Avrobondlar (Qeyd 14)		(2,015,896)	(2,028,000)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (sabit dərəcə), Avrobondlar istisna olmaqla (Qeyd 14)		(334,777)	(341,131)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (dəyişkən dərəcə) (Qeyd 14)		(1,145,120)	(1,145,120)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		(3,895,407)	(3,913,865)
		31 dekabr 2023-cü il	
		Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 11)		424,413	424,413
Depozitlər (Qeyd 11)		2,621,935	2,621,935
Debitor borcları (Qeyd 12)		302,797	302,797
Digər cari aktivlər		1,667	1,667
Digər uzunmüddətli aktivlər		557	557
Kredit üzrə debitor borclarının cari hissəsi (Qeyd 9)		148,696	148,696
Kredit üzrə debitor borcları (Qeyd 9)		126,889	118,242
Cəmi maliyyə aktivləri		3,626,954	3,618,307
Ticarət və digər kreditor borcları		(131,638)	(131,638)
Hesablanmış öhdəliklər		(82,132)	(82,132)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 14)		(2,880,699)	(2,880,699)
Avrobondlar (Qeyd 14)		(2,027,061)	(2,034,000)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (sabit dərəcə), Avrobondlar istisna olmaqla (Qeyd 14)		(350,700)	(355,458)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (dəyişkən dərəcə) (Qeyd 14)		(1,259,456)	(1,246,934)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		(6,731,686)	(6,730,861)

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin məqsədləri və prinsipləri (davamı)

Maliyyə riski amilləri (davamı)

Ədalətli dəyərlər qiymətləndirilərkən, aşağıdakı metod və fərziyyələrdən istifadə edilmişdir:

- (i) Cari maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, əsas etibarlı ilə bu alətlərin cari olduğuna görə, balans dəyərlərini təxmin edir;
- (ii) Uzunmüddətli sabit dərəcəli və dəyişən dərəcəli debitor borcları/borc öhdəlikləri Qrup tərəfindən faiz dərəcələri, ölkə üzrə xüsusi risk amilləri, müştərinin fərdi krediti ödəmə qabiliyyəti və maliyyələşdirilən layihənin risk xüsusiyyətləri kimi parametrlərə əsaslanaraq Səviyyə 3-ün giriş məlumatlarından istifadə etməklə qiymətləndirilir.
- (iii) Avrobonclar Səviyyə 1-in giriş məlumatlarından istifadə edərək bazar qiymətləri əsasında qiymətləndirilir.

Qrupun faiz hesablanan borc öhdəlikləri və kredit üzrə debitor borclarının ədalətli dəyəri hesabat dövrünün sonundakı bazar üzrə borc faiz dərəcəsini əks etdirən diskot dərəcəsindən istifadə etməklə diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti ("DPVH") metodunu tətbiq etməklə müəyyən edilir.

24. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

ŞD HPBS-də iştirak payı ilə bağlı təəhhüdlər

17 dekabr 2013-cü il tarixində ŞD konsorsiumu Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda ŞD qaz yatağının işlədilməsinin 2-ci mərhələsi üçün yekun investisiya qərarını elan etmiş və ŞD HPBS-yə Altıncı, Yeddinci və Səkkizinci Əlavələri imzalamışdır. Qrup öz iştirak payına uyğun olaraq ŞD layihəsi ilə əlaqədar xərclərin maliyyələşdirilməsi öhdəliyini daşıyır.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə ŞD HPBS üzrə operator bir sıra kapital öhdəliklərini öz üzərinə götürmüş və ya götürməsi gözlənilir. Qrup bu kapital öhdəliklərinin 16.02% hissəsini 136,030 ABŞ dolları məbləğində qiymətləndirmişdir (31 dekabr 2023-cü il: həmin tarixdə kapital öhdəliklərinin 21.02% hissəsini təşkil edən 263,215 ABŞ dolları).

TAP AG ilə bağlı təəhhüdlər

2018-ci ilin sonunda TAP AG layihənin iri maliyyə təşkilatları qrupu tərəfindən təmin edilən hesabat tarixinə 4,131,511 ABŞ dolları ekvivalentində olan 3,962,700 (üç milyard doqquz yüz altmış iki milyon yeddi yüz min) Avro məbləğində maliyyələşdirilməsi üzrə razılıq əldə etmişdir. Qrup TAP AG-də malik olduğu 20 faiz səhm üçün kredit vəsaitlərinin zəmanətçilərindən biri kimi çıxış edir. Layihənin maliyyələşdirilməsi üzrə öhdəliyin tamamlanması (müqavilədə göstəriləndi kimi) 31 mart 2021-ci ildə əldə edilmiş və Qrup da daxil olmaqla bəzi zəmanətçilərin zəmanətləri həmin tarixdə ləğv edilmişdir. Qrup, eləcə də digər zəmanətlər yalnız çox məhdud defolt hadisələri nəticəsində yaranan, Maliyyə dövrünün tamamlanmasından sonra TAP AG tərəfindən mümkün ödənişlərin aparılmaması hallarını üzərinə götürməyə davam edir.

AQTŞ, TANAP, TAP və SCPC-də iştirak payları ilə əlaqədar təəhhüdlər

Mərhələ 2 üzrə ASM

25 oktyabr 2011-ci il tarixində SOCAR və BOTAŞ ŞD layihəsinin ikinci mərhələsi üzrə hasil edilən qazın müəyyən həcmələrinin (birinci çatdırılma ili 2 mmkm, 2-ci çatdırılma ili 4 mmkm, sabitləşmə (plato) dövründə 6 mmkm) SOCAR tərəfindən BOTAŞ-a satılmasına dair qazın alqı-satqı müqaviləsini ("Mərhələ 2 üzrə ASM") imzalamışdır. 2012-ci ilin dekabr ayında SOCAR Mərhələ 2 üzrə ASM-ə dair hüquq və öhdəlikləri AQTŞ-yə ötürmüşdür. Mərhələ 2 üzrə ASM-nin başlanma tarixi 30 iyun 2018-ci il olmuşdur.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

24. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)

AQTŞ, TANAP, TAP və SCPC-də iştirak payları ilə əlaqədar təəhhüdlər (davamı)

BTC yanacaq qazı ilə bağlı BOTAŞ sazişi

BOTAŞ ilə sazişə əsasən AQTŞ müqavilənin müddəti başa çatanaqədər hər il 0.15 mkm qazı sazişdə müəyyən olunmuş düstur əsasında hesablanan qiymətlə təmin etmək öhdəliyini daşıyır.

“South Caucasus Pipeline Option Gas Company Limited” şirkəti ilə alqı-satqı müqaviləsi (OptionCo, SCPC-nin tam mülkiyyətində olan törəmə şirkəti)

OptionCo ilə imzalanmış müqaviləyə uyğun olaraq AQTŞ hər müqavilə ili ərzində əvvəlki təqvim ilində CQBK vasitəsilə Gürcüstan ərazisindən tranzit edilmiş AQTŞ həcmələrinin maksimum beş faizini müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təqdim etməlidir.

Gürcüstan qaz öhdəliyi üzrə ASM

Gürcüstan Neft və Qaz Korporasiyası (“GNQK”) və Gürcüstan hökuməti ilə imzalanmış sazişə əsasən AQTŞ sazişdə müəyyən olunmuş düstur əsasında hesablanan qiymətlə 2025-ci ildən 2026-cı ilin sonunaqədər ildə təqribi 0.5 mkm qaz təmin etmək öhdəliyini daşıyır.

Azəri ASM

AQTŞ-nin SOCAR ilə imzalanmış müqaviləsinə əsasən, 2025-ci ildən başlayaraq hər il minimum təqribən 1.5 mkm həcmində və müqavilədə müəyyən olunmuş düstur əsasında hesablanmış qiymətə qaz çatdırmaq öhdəliyini daşıyır.

Azərbaycan uzadılan QASM

AQTŞ və SOCAR, AQTŞ tərəfindən Şahdəniz qazının müəyyən həcmələrinin (2025-ci və 2026-cı illərdə illik 3.0 mkm) müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə satılması və SOCAR tərəfindən alınması ilə bağlı 16 aprel 2021-ci il tarixli qaz alqı-satqısı müqaviləsinin tərəfləridir.

BOTAŞ 2025-2030 QASM

4 iyun 2024-cü ildə AQTŞ və BOTAS qaz alqı-satqısı müqaviləsi imzalamışdılar. Müqaviləyə görə AQTŞ 2025-ci – 2030-cu il dövründə BOTAS-a müqavilədə göstərilən müəyyən həcmdə qaz təchiz etməlidir.

ŞD layihəsinin 2-ci Mərhələsi üzrə Avropa İttifaqı ölkələrində fəaliyyət göstərən alıcılar ilə uzunmüddətli Qaz Satışı üzrə Sazişlər (QSS)

2013-cü ilin sentyabr ayında SOCAR Avropa İttifaqı ölkələrində fəaliyyət göstərən alıcılar (hal hazırda: DEPA, Bulgargaz Shell, Uniper, Axpo, ENGIE, Edison, Enel, Hera) ilə bir neçə QSS imzalamış və 2013-cü ilin dekabr ayında QSS-lər ŞD HPBS-nin müddəti bitənə qədər AQTŞ-yə ötürülmüşdür (ŞD yatağının hasilat həcmələri azalanda yenidən SOCAR-a ötürmək şərti ilə). DEPA, Uniper, Shell (1-ci müqavilə), Axpo (iki müqavilə) və Bulgargaz QSS üzrə başlanma tarixi 31 dekabr 2020-ci ildir. Hera və Enel üçün başlanma tarixləri 1 aprel 2021-ci il və Edison üçün 30 iyun 2021-ci il olmuşdur. İlk qaz tarixi Shell (2-ci müqavilə) və Engie üçün 1 iyul 2022-ci il olmuşdur.

Trans-Anadolu Boru Kəməri üzrə Qaz Nəqli Sazişi (TANAP QNS)

AQTŞ sazişdə müəyyən olunmuş illik rezerv edilmiş həcm ilə TANAP QNS-ə tərəfdir. QNS əsasında başlanma tarixi 1 iyul 2020-ci il olmuşdur. Təbii qazın fiziki kommersiya çatdırmaları 31 dekabr 2020-ci ildən başlamışdır.

2013-cü və 2014-cü illərdə Trans-Adriatik Boru Kəməri üzrə QNS (TAP QNS)

AQTŞ sazişdə müəyyən olunmuş illik rezerv edilmiş həcm ilə 2013-cü və 2014-cü illərdə imzalanmış TAP QNS-lərə tərəfdir. TAP QNS əsasında başlanma tarixi 15 noyabr 2020-ci il olmuşdur. Təbii qazın fiziki kommersiya çatdırmaları 31 dekabr 2020-ci il tarixində başlamışdır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

24. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)

AQTŞ, TANAP, TAP və SCPC-də iştirak payları ilə əlaqədar təəhhüdlər (davamı)

Societa Nazionale Metanodotti GTA (SNAM QNS)

AQTŞ sazişdə müəyyən olunmuş illik rezerv olunmuş tutum ilə SNAM QNS-ə tərəfdir. Başlanğıc tarixi (o cümlədən təbii qazın fiziki kommersiya çatdırmalarının başlanğıcı) 31 dekabr 2020-ci il olmuşdur.

TAP-ın və SNAM-ın genişlənməsi QNS-lər

TAP AG tərəfindən elan edilmiş 2021-ci il Artan Həcm Prosesinin məcburi mərhələsinin bir hissəsi olaraq və TAP AG, SNAM və DESFA tərəfindən 14 noyabr 2022-ci ildə dərc edilmiş Layihə Təklifinə uyğun olaraq, TAP AG 2023-cü ilin yanvar ayında genişlənmənin birinci səviyyəsini başlamışdır və 2026-cı ildən etibarən uzunmüddətli müqavilələr vasitəsilə ildə 1,2 mkm həcmi təqdim edəcək. Bununla əlaqədar olaraq, AQTŞ TAP AG və SNAM şirkətləri ilə 2026-2028-ci il dövrü üçün hər ildə 1 mkm həcmində qaz nəqli üzrə yeni müqavilələr bağlanmışdır.

“Baku-Tbilisi-Ceyhan Pipeline Company” şirkəti (“BTC Şirkəti”) ilə alqı-satqı müqaviləsi

BTC Şirkəti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən AQTŞ 2025-ci və müqavilənin xitam verilmə tarixinə qədər olan növbəti illər ərzində illik 0.15 mkm həcmində (BTC-nin illik alış həcmi azaltmaq hüququ ilə) müqavilədə göstərilmiş düstur əsasında hesablanan qiymətlə qaz təmin etmək öhdəliyi daşıyır.

TAP Əməliyyat Qazının Satışı Sazişi

TAP Əməliyyat Qazının Satışı Sazişinə uyğun olaraq, Şirkət 2024-cü ildə TAP-ın nəqliyyat sisteminin istismarı üçün tələb olunan təqribən 2025-ci ildə 0,14 milyard kubmetrə qədər qaz təchiz etməyə borcludur.

BOTAŞ Qaz Nəqli Sazişi (BOTAŞ QNS)

TANAP “artma” (build-up) dövründə, sazişdə müəyyən olunmuş qaydada 1.9 mkm (başlanğıc tarixindən etibarən 12 aylıq dövr), 3.8 mkm (sonrakı 12 aylıq dövr) və başlanğıc tarixindən 24 ay sonra sabitləşmə (plato) dövründə 5.7 mkm həcmində illik rezerv olunmuş tutum ilə BOTAŞ QNS-ə tərəfdir. Başlanma tarixi 30 iyun 2018-ci il olmuşdur.

Çərçivə Sazişi

2036-cı ildən sonra uzunmüddətli QSS-lərin novasiya edilməsinə və QNS-lər üzrə nəql tutumunun AQTŞ-dən SOCAR-a ötürülməsinə dair yekun Çərçivə Sazişi 19 oktyabr 2015-ci il tarixində imzalanmışdır. 28 sentyabr 2018-ci il tarixində sazişə əlavə düzəlişlər edilmişdir.

25. Cari biznes mühiti

Azərbaycan iqtisadiyyatı

İnkişaf edən bazar iqtisadiyyatı dövləti olduğu üçün, Azərbaycan Respublikası hal-hazırda daha yetkin bazar iqtisadiyyatına xas olan inkişaf etmiş biznes və tənzimləyici infrastrukturunu yaratmaqdadır.

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə bu islahatlardan, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən, həmçinin xam neftin qiyməti və Azərbaycan manatının sabitliyindən asılıdır.

Qlobal təchizat zəncirlərinin pozulması, Rusiya Federasiyası ilə Ukrayna arasındakı münaqişə, eləcə də istehlakçıların mallara olan tələbatının artması 2024-cü ildə qlobal iqtisadiyyata əhəmiyyətli inflyasiya təzyiqlərinin yaranması, o cümlədən əmtəə qiymətlərinin kəskin artması ilə nəticələnmişdir. 2024-cü il ərzində xam neftin və qazın bazar qiymətləri dəyişən olmuşdur.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

25. Cari biznes mühiti (davamı)

Azərbaycan iqtisadiyyatı (davamı)

2024-cü il ərzində inkişaf etmiş iqtisadiyyatları olan bir çox ölkənin mərkəzi bankları monetar siyasətlərini yumşaltmağa başlamışlar. Nəticə etibarilə, 2024-cü ildə global səviyyədə inflyasiya göstəricilərində azalma əlamətləri müşahidə olunmuş, lakin bu proses müxtəlif ölkə və iqtisadiyyatlarda fərqli olmuşdur. 2024-cü il ərzində global monetar siyasət nisbətən sabitlik dövrünə qədəm qoymuşdur.

26 iyul 2024-cü il tarixində Fitch Azərbaycan Respublikasının suveren reytingini BB+ -dan BBB– səviyyəsinə yüksəltmiş və 17 yanvar 2025-ci il tarixində sabit proqnozu təsdiqləmişdir. Moody's reyting agentliyi isə 5 iyul 2024-cü il tarixində Azərbaycanın reyting proqnozunu sabitdən müsbətə dəyişmişdir. Bu qiymətləndirmə son illərdə daha səmərəli fiskal idarəetmədə özünü büruzə verən iqtisadi siyasətin effektivliyini əks etdirir.

2024-cü də ARMB, dövr ərzində 1 ABŞ dolları üçün 1,7000 səviyyəsində sabit saxlanılan Azərbaycan manatının sabitliyini qoruyaraq, monetar şərtləri yumşaltmağa davam etmişdir. Bundan əlavə ARMB pul siyasətini sərtləşdirməyə davam etmiş, nəticədə 31 dekabr 2024-cü il tarixinə yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi 7%-ə çatmışdır (31 dekabr 2023-cü il: 9%).

Qrupun rəhbərliyi mövcud şəraitdə iqtisadi hadisələri daim izləyir və Qrupun biznesinin davamlılığını və inkişafını dəstəkləmək üçün zəruri hesab etdiyi ehtiyat tədbirləri görür.

Türkiyə iqtisadiyyatı

2024-cü ildə Türkiyə iqtisadiyyatında qeyri-sabitlik dövrü davam etmişdir. Bu cür qeyri-sabitlikdən sonra əhəmiyyətli inflyasiya və yerli valyutanın ABŞ dolları və avro kimi əsas xarici valyutalara qarşı müvafiq olaraq 16% (2023-cü il: 37%) və 11% (2023-cü il: 32%) devalvasiyası baş vermişdir.

Rəhbərlik hesab edir ki, göstərilən hadisələr Qrupun nəticələrinə və maliyyə vəziyyətinə mənfi təsir göstərmir, çünki onun əməliyyatlarının, gəlirlərinin, xərclərinin, əmlak və əvadanlığın satınalmalarının, debitor borclarının və öhdəliklərinin əksəriyyəti ilk növbədə ABŞ dolları ilə qiymətləndirilir, əmələ gəlir, ödənilir və ya digər şəkildə ölçülür və rəhbərlik Qrupun yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı məsələlər

Hazırda Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qanunvericilik təkmilləşdirilir və ona əməl olunması ilə bağlı hökumət orqanlarının mövqeyinə yenidən baxılır. Qrup, ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı öhdəliklərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikcə dərhal uçota alınır.

Mövcud qanunvericiliyin və normativ aktların dəyişməsi nəticəsində yarana bilən, eləcə də məhkəmə praktikası nəticəsində kifayət qədər dəqiqliklə qiymətləndirilə bilməyən potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, mövcud qanunvericilik çərçivəsində tətbiq edilən nəzarət şəraitində, Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında uçota alınmış məbləğlərdən əlavə əhəmiyyətli ekoloji öhdəliklər mövcud deyil.

Qrupun neft və təbii qaz hasilatı obyektlərini və əlaqədar boru kəmərlərini istismardan çıxarmaq üzrə öhdəlikləri mövcuddur. Bu fəaliyyətlərin təxmini xərcləri üzrə ehtiyat yaradılmışdır, lakin bu öhdəliklərin uzunmüddətli xarakteri nəzərə alınaraq həm xərclərin məbləği, həm də onların başvermə vaxtı ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. İstismardan çıxarılma ilə əlaqəli öhdəliklərdən başqa, Qrupun məlum olan hər hansı əhəmiyyətli ekoloji öhdəliyi yoxdur.

Qrup hesab edir ki, bu ehtiyatlarla bağlı gözlənilən hər hansı əsaslı dəyişikliklərin Qrupun əməliyyat nəticələrinə, maliyyə vəziyyətinə və ya likvidliyinə təsiri əhəmiyyətli olmayacaqdır.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

25. Cari biznes mühiti (davamı)

İqlim dəyişikliyi ilə bağlı risk və imkanlar

Korporativ riskin idarəedilməsi və daxili nəzarət sistemləri çərçivəsində Qrup illik əsasla onun işgüzar fəaliyyətinin iqlim dəyişikliyinə təsiri ilə bağlı risk və imkanları müəyyən edir və qiymətləndirir. İqlim dəyişikliyi və aşağı karbonlu enerjiyə keçid ilə əlaqədar risklər və imkanlar Qrupun uzunmüddətli strateji idarəetmə və biznes planlaşdırma proseslərinə integrasiya olunmuşdur.

Hesabat tarixində dəyərsizləşmə təhlili məqsədilə, iqlim dəyişikliyi ilə bağlı konkret planlar və öhdəliklər gələcək pul axını proqnozlarında nəzərə alınmış, daha qeyri-müəyyən uzunmüddətli planların və öhdəliklərin təsiri isə endirim dərəcəsində əks etdirilmişdir.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər.

Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fiskal fəaliyyət dövrü yoxlanıla bilər. Xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhli düzgündür və vergi, valyuta və gömrüklə bağlı Qrupun mövqeləri qorunacaq və Qrupun potensial vergi öhdəlikləri hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında qeydə alınmış məbləğlərdən artıq olmayacaqdır. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2023-cü və 2024-cü il tarixlərinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

26. Mühüm qeyri-nəzarət payı saxlanılan törəmə müəssisə

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə TANAP A.Ş.-nin iştirak payının 49%-i qeyri-nəzarət payına sahib olan səhmdarlara aid idi. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə QNP-nin hesablanmış qalığı 2,808,865 ABŞ dolları (31 dekabr 2023-cü il: 2,813,813 ABŞ dolları) təşkil etmişdir.

TANAP A.Ş.-nin maliyyə məlumatları aşağıda göstərilib. Bu məlumatlar şirkət daxili silinmələrdən əvvəl olan məbləğlərə əsaslanıb

31 dekabrda başa çatan il üzrə məcmu gəlir haqqında məlumat

	2024	2023
Gəlirlər	1,703,432	1,682,093
Satışların maya dəyəri	(165,989)	(165,444)
Ümumi mənfəət	1,537,443	1,516,649
Ümumi və inzibati xərclər	(366,823)	(329,653)
Digər gəlir	2,733	2,384
Faiz gəliri	1,437	1,126
Maliyyə xərcləri	(11,735)	(117,391)
Məzənnə fərqiindən gəlir, xalis	1,192	80
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	1,164,247	1,073,195
Mənfəət vergisi xərci	–	–
İl üzrə mənfəət	1,164,247	1,073,195
Digər məcmu gəlir	–	–
Cəmi məcmu gəlir	1,164,247	1,073,195
QNP-lərə aid cəmi məcmu gəlir	570,481	525,866

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

26. Mühüm qeyri-nəzarət payı saxlanılan törəmə müəssisə (davamı)**31 dekabrda maliyyə vəziyyəti haqqında ümumi məlumat (davamı)**

	2024	2023
Cari aktivlər	207,044	195,499
o cümlədən:		
<i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	7,516	14,889
<i>Debitor və digər debitor borcları</i>	146,827	134,723
<i>Mal-material ehtiyatları</i>	41,643	36,474
<i>Digər cari aktivlər</i>	11,058	9,413
Uzunmüddətli aktivlər	5,912,959	6,058,478
o cümlədən:		
<i>Boru kəmərinin dəyəri</i>	5,909,756	6,049,624
<i>İstifadə hüququ olan aktiv</i>	2,883	8,648
<i>Digər uzunmüddətli aktivlər</i>	320	206
Cari öhdəliklər	308,996	450,068
o cümlədən:		
<i>Ticarət və digər kreditor borcları və hesablanmış öhdəliklər</i>	70,407	68,778
<i>Ödəniləcək dividendlər</i>	234,850	–
<i>Uzunmüddətli borc öhdəliyinin cari hissəsi</i>	–	374,257
<i>İcarə öhdəliyinin cari hissəsi</i>	3,739	7,033
Uzunmüddətli öhdəliklər	78,631	61,434
o cümlədən:		
<i>Uzunmüddətli borc öhdəlikləri</i>	–	–
<i>Aktivlərin istismardan çıxarılması üzrə öhdəliklər</i>	61,849	40,813
<i>İcarə öhdəliyi</i>	–	3,739
<i>Digər uzunmüddətli öhdəliklər</i>	16,782	16,882
Cəmi kapital	5,732,376	5,742,475
QNP-lərə aid kapital	2,808,865	2,813,813

31 dekabrda pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında ümumi məlumat

	2024	2023
Əməliyyat	1,327,841	1,375,790
İnvestisiya	(5,687)	(3,786)
Maliyyələşdirmə	(1,329,527)	(1,368,343)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis azalma	(7,373)	3,661

27. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr*TANAP A.Ş. tərəfindən dividend paylamaları*

25 mart 2025-ci ildə TANAP A.Ş.-nin Növbəti Ümumi Yığıncağında bölüşdürülməmiş mənfəətin paylanması təsdiq edilmişdir. 28 mart 2025-ci ildə TANAP A.Ş. yuxarıda göstərilən dividendlərin ödənilməsinə başlamışdır.

Şahdəniz Kompresiya (ŞDK)

3 iyun 2025-ci ildə Şahdəniz konsorsiumu Xəzər dənizində Şahdəniz Kompresiya (ŞDK) layihəsi üçün 2,900,000 ABŞ dolları məbləğində yekun investisiya qərarını (YİQ) elan etmişdir. Layihə Şahdəniz yatağından qaz və kondensat istehsalının artırılmasına hədəflənib və yeni avtomatik kompressor platformasının quraşdırılmasını və müvafiq sualtı boru kəmərlərinin çəkilməsini nəzərdə tutur. Bu layihə təxminən 50 milyard kubmetr əlavə qaz və 25 milyon barel kondensat hasilatını təmin edəcəkdir.

(Xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min ABŞ dolları ilə təqdim edilir)

27. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr (davamı)

CQBKŞ-də kapitalın azaldılması

2025-ci ilin mart ayında CQBKŞ-nin Direktorlar Şurası 370,000 ABŞ dolları məbləğində Səhm Alish qiyməti ilə Sinif B və Sinif C səhmlərinin geri alınması yolu ilə nizamnamə kapitalının azaldılmasını təsdiq etmişdir. Qrupun payına düşən kapitalın azaldılması məbləği 76,219 ABŞ dolları təşkil etmişdir.

STEL layihəsi

2 iyun 2025-ci ildə 240 MV Şəfəq Günəş Elektrik Stansiyası və Səngəçal Terminalının Elektrikləşdirilməsi (STEL) layihələri üçün yekun investisiya qərarları elan edilmişdir. Bu təşəbbüslər nəticəsində Səngəçal Terminalında əməliyyat emissiyalarının təqribən 50% azalması gözlənilir. Tikintinin 2025-ci ildə başlanması planlaşdırılır və hər iki layihə yeni kommersiya və şəbəkəyə qoşulma sazişləri ilə dəstəklənir.